

**POROČILO O
POSLOVANJU BANK
IN GIBANJA
NA KAPITALSKEM TRGU**

November 2007

Pregled vsebine:

SKLEPNE UGOTOVITVE	v
1 POVPRAŠEVANJE PO POSOJILIH IN POGOJI POSLOVANJA	1
1.1 Posojila podjetjem	1
1.2 Posojila gospodinjstvom	1
2 BILANCA STANJA	3
2.1 Aktiva	4
2.2 Pasiva	7
2.3 Zunajbilančne postavke	7
3 IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA IN KAZALNIKI POSLOVANJA BANK	9
4 VPLIV POSLEDIC KRIZE NA TRGU DRUGORAZREDNIH BANČNIH POSOJIL V ZDA NA FINANCIRANJE BANK	11
5 LIKVIDNOSTNO TVEGANJE	13
5.1 Sprememba obnašanja bank na denarnem trgu	13
5.2 Pogoji financiranja bank v tujini	14
5.3 Količnik likvidnosti	16
5.4 Drugi kazalniki likvidnosti	17
6 KREDITNO TVEGANJE	20
6.1 Kakovost kreditnega portfelja	20
6.2 Oblike zavarovanj novoodobrenih posojil	21
6.3 Razpršenost kreditnega portfelja	22
6.4 Velika izpostavljenost	23
7 OBRESTNO TVEGANJE	25
7.1 Povprečno obdobje spremembe obrestnih mer	25
8 TEČAJNO TVEGANJE	29
8.1 Devizna bilanca bank	29
8.2 Odprta devizna pozicija	29
8.3 Zadolževanje v švicarskih frankih	30
9 SOLVENTNOST BANK	33
9.1 Kapitalska ustreznost	33
9.2 Kapital	34
9.3 Kapitalske zahteve	35
10 KAPITALSKI TRG	37
10.1 Certifikati	38
10.2 Vzajemni skladi	40
10.3 Neto nakupi nerezidentov	43

Pregled tabel in slik

Tabele:

Tabela 2.1:	Bilanca stanja	3
Tabela 2.2:	Izpostavljenost bank do DFO (vključeni so dolžniški vrednostni papirji in krediti) in do nekaterih nefinančnih podjetij, ki so sodelovala pri prevzemnih aktivnostih	6
Tabela 2.3:	Novoodobrena posojila domačih bank DFO-jem in nekaterim nefinančnim podjetjem, ki so sodelovala pri prevzemnih aktivnostih	6
Tabela 3.1:	Izkaz poslovnega izida januar–september 2007	9
Tabela 3.2:	Kazalniki poslovanja bank januar–september 2007, v odstotkih	10
Tabela 4.1:	Pričakovanja bank ob koncu septembra o spremenjenem dostopu do virov do konca leta 2007	11
Tabela 5.1:	Nezapadle obveznosti do tujih bank in struktura ročnosti na dan 31. 9. 2007 za sistem in po skupinah bank v odstotkih	14
Tabela 5.2:	Novosklenjena posojila bank pri bankah v tujini po ročnosti in valutah	15
Tabela 5.3:	Nekatera razmerja med postavkami bilance stanja, ki opredeljujejo likvidnost bank v odstotkih	18
Tabela 6.1:	Bonitetna struktura razvrščenih terjatev in pokritost z oslabitvami in rezervacijami	20
Tabela 6.2:	Naraščanje izpostavljenosti bank glede na zadolženost podjetij po dejavnostih v odstotkih	23
Tabela 6.3:	Celotna izpostavljenost bančnega sektorja do posameznih skupin držav	23
Tabela 7.1:	Povprečno obdobje spremembe aktivnih in pasivnih obrestnih mer v mesecih	26
Tabela 7.2:	Struktura obrestno občutljive aktive in pasive glede na vrsto referenčne obrestne mere v odstotkih	27
Tabela 7.3:	Struktura novih poslov obrestno občutljive aktive in pasive glede na vrsto referenčne obrestne mere v odstotkih	27
Tabela 8.1:	Valutna struktura aktive in pasive	29
Tabela 8.2:	Neto odprta devizna pozicija po valutah v mio EUR	30
Tabela 8.3:	Stanovanjska posojila vezana na CHF po skupinah bank	31
Tabela 8.4:	Novoodobrena stanovanjska posojila vezana na CHF po skupinah bank	32
Tabela 9.1:	Kapitalska ustreznost bank v odstotkih	33
Tabela 9.2:	Primerjava kapitalske ustreznosti v Sloveniji in za EU bančni sektor po posameznih skupinah bank na podlagi konsolidiranih podatkov	34
Tabela 9.3:	Struktura kapitalskih zahtev po posameznih skupinah bank, za december 2006 in junij 2007	36
Tabela 10.1:	Kazalniki P/E za izbrane indekse	37
Tabela 10.2:	Pregled slovenskega organiziranega kapitalskega trga	38
Tabela 10.3:	Vrednost izdanih certifikatov na slovenske delnice, ki so v lasti rezidentov	39
Tabela 10.4:	Delež likvidnih sredstev vzajemnih skladov v odstotkih	42
Tabela 10.5:	Delež posameznih vrst likvidnih sredstev vzajemnih skladov na dan 31. 8. 2007 v odstotkih	42
Tabela 10.6:	Neto nakupi nerezidentov v slovenske vrednostne papirje	43

Slike:

Slika 1.1:	Sprememba povpraševanja po posojilih podjetij in spremembe kreditnih standardov	1
Slika 1.2:	Sprememba povpraševanja po posojilih gospodinjstev in spremembe kreditnih standardov	2
Slika 2.1:	Stopnje rasti bilančne vsote, posojil nebančnemu sektorju in vrednostnih papirjev (aktiva) ter obveznosti do tujih bank	4
Slika 2.2:	Medletne stopnje rasti posojil nebančnemu sektorju	4
Slika 2.3:	Obrestne mere za stanovanjska in potrošniška posojila v odstotkih	5
Slika 2.4:	Medletne stopnje rasti posojil podjetjem (levo) in gospodinjstvom (desno) v odstotkih	5
Slika 2.5:	Obrestne mere posojil podjetjem v odstotkih	5
Slika 2.6:	Medletne stopnje rasti obveznosti do tujih bank (levo) ter struktura virov financiranja bank (desno) v odstotkih	7
Slika 2.7:	Obrestne mere za vloge v odstotkih	7
Slika 2.8:	Dinamika rasti kreditnih linij in garancij v zunajbilančnem delu	8
Slika 3.1:	Gibanje povprečne aktivne in pasivne obrestne mere, obrestnega razmika in obrestne marže na obrestonosno aktivo	10
Slika 5.1:	Stanje danih in prejetih nezavarovanih depozitov na mednarodnem (levo) in slovenskem (desno) denarnem trgu v mio EUR ter gibanje obrestnih mer EONIA in SI O/N v odstotkih	13
Slika 5.2:	Nezapadle obveznosti do tujih bank (levo) in struktura ročnosti (desno) na dan 31. 9. 2007 za sistem in po skupinah bank v odstotkih	14
Slika 5.3:	Struktura ročnosti novonajetih posojil za domače banke (levo) in banke v večinski tuji lasti (desno) v odstotkih	15
Slika 5.4:	Struktura novosklenjenih posojil iz tujine glede na način obrestovanja	15
Slika 5.5:	Pribitki nad EURIBOR za posojila bank, najeta v tujini, glede na pretežno lastništvo bank v odstotkih	16
Slika 5.6:	Gibanje količnikov likvidnosti bančnega sistema v letu 2007	16
Slika 5.7:	Količnik likvidnosti za prvi (levo) in drugi razred (desno) likvidnostne lestvice po posameznih skupinah bank	17

Slika 5.8:	Delež obveznosti do tujih bank v celotnem obsegu obveznosti s preostalo zapadlostjo do 30 (levo) oziroma do 180 dni (desno) po posameznih skupinah bank	19
Slika 6.1:	Medletne stopnje rasti razvrščenih in nedonosnih terjatev v odstotkih	20
Slika 6.2:	Delež terjatev, razvrščenih v skupino A in B, skupine C-E (slabe terjatve) in v skupini D-E (nedonosne terjatve), v vseh razvrščenih terjativah v odstotkih	21
Slika 6.3:	Struktura zavarovanj novih posojil nefinančnim družbam (levo) in DFO (desno) v odstotkih	21
Slika 6.4:	Struktura zavarovanj vseh novih posojil gospodinjstvom (levo) in stanovanjskih posojil gospodinjstvom (desno) v odstotkih	22
Slika 6.5:	Struktura celotne izpostavljenosti bank (levo) in razvrščenih terjatev (desno) po sektorjih v odstotkih	22
Slika 6.6:	Gibanje vsote in števila velikih izpostavljenosti bančnega sektorja	24
Slika 6.7:	Povprečna velikost velike izpostavljenosti v odstotkih regulatornega kapitala (levo) in števila velikih izpostavljenosti (desno) po posamezni skupinah bank	24
Slika 7.1:	Povprečno obdobje spremembe obrestnih mer	25
Slika 7.2:	Gibanje referenčne obrestne mere EURIBOR v letu 2007 v odstotkih	28
Slika 7.3:	Spremenljivost obrestne mere za posojila nebančnemu sektorju, nefinančnim družbam in gospodinjstvom	28
Slika 8.1:	Delež devizne pasive in devizne aktive v bilančni vsoti v odstotkih	29
Slika 8.2:	Valutna struktura posojil gospodinjstvom, stanovanjskih posojil in posojil nebančnemu sektorju	31
Slika 8.3:	Valutna struktura novih posojil v letu 2006 (levo) in 2007 (desno)	31
Slika 9.1:	Kapitalska ustreznost in kapitalska ustreznost prvega reda ter pokritost bilančne vsote s kapitalom v odstotkih	33
Slika 9.2:	Medletne stopnje rasti regulatornega kapitala in kapitalskih zahtev v odstotkih	33
Slika 9.3:	Porazdelitev kazalnika kapitalske ustreznosti slovenskih bank	34
Slika 9.4:	Struktura kapitalskih zahtev v odstotkih	35
Slika 10.1:	Letne rasti domačih (levo) in tujih (desno) borznih indeksov v odstotkih	37
Slika 10.2:	Neto nakupi in promet z delnicami prve kotacije, ki so ga opravile banke izdajateljice certifikatov na slovenske delnice in indekse	40
Slika 10.3:	Neto denarni tokovi v vzajemne sklade v mio EUR	41
Slika 10.4:	Letna rast VEP in SBI20 (levo) ter indeksov balkanskih borz (desno) v odstotkih	41
Slika 10.5:	Struktura naložb vzajemnih skladov v odstotkih (levo) in regionalna struktura naložb sektorja drugih finančnih posrednikov v tujino (desno)	42
Slika 10.6:	Neto nakupi nerezidentov v slovenske delnice	43

SKLEPNE UGOTOVITVE

V letošnjem letu se je visoka gospodarska rast odrazila v naraščajočem povpraševanju podjetij in DFO po bančnih posojilih. Kreditiranje so spodbujali: intenzivna investicijska dejavnost, financiranje lastniške konsolidacije v gospodarstvu v obliki združitve, prevzemov in MBO ter financiranje podjetij v državah nekdanje Jugoslavije. Poleg naštetih ekonomskih dejavnikov je na povečano rast posojil nebančnemu sektorju vplival tudi institucionalni dejavnik – vstop majhne banke v bančni sistem v januarju 2007. Tako se je v nasprotju s pričakovanji po stabiliziranju ali celo znižanju stopenj rasti posojil zaradi zviševanja obrestnih mer rast posojil nebančnemu sektorju v letošnjem letu močno zvišala in septembra 2007 presegla 38%. Po visokih rasteh najbolj izstopa kreditiranje tujine in kreditiranje drugih finančnih organizacij; sledi rast posojil nefinančnim družbam. Posojila, odobrena drugim finančnim organizacijam, ki so bila vključena v financiranje prevzemnih aktivnosti, so se samo od decembra 2006 do junija 2007 povečala za več kot 85%. Naraščajoče obrestne mere pa so vsaj deloma prispevale k stabiliziranju stopenj rasti posojil gospodinjstvom, ki še vedno ostajajo na visoki, 26-odstotni ravni.

Zaradi nizkih pasivnih obrestnih mer in posledično nizke rasti vlog so banke financirale kreditno rast predvsem s tujimi viri in nekoliko manj kot v letu 2006 s prestrukturiranjem naložb. Delež obveznosti do tujih bank v bilančni vsoti se je do septembra povečal na 32%, kar je povečalo odvisnost bank od dogajanj na mednarodnih finančnih trgih. Posledice izbruha finančne krize na trgu drugorazrednih hipotekarnih posojil v ZDA so se tako odrazile pri nekaterih slovenskih bankah samo posredno ob najemanju posojil v tujini.

V prvih devetih mesecih so banke realizirale za skoraj 50% višji dobiček kot v enakem obdobju 2006. Še bolj kot obrestni prihodki so se povečali neobrestni prihodki bank, povezani s trgovanji z vrednostnimi papirji in prevrednotenji naložb. Vendar je zaradi negotovih razmer na svetovnih finančnih trgih in precenjenosti tečajev na domačem kapitalnem trgu mogoče pričakovati večjo variabilnost in nestanovitnost tega dela dohodka bank že v prihodnjem letu.

Z vidika stabilnosti finančnega sistema se povečanje tveganj v prvih devetih mesecih letošnjega leta odraža na štiri načine:

Prvič, povečalo se je likvidnostno tveganje k čemur je največ prispevala kriza zaupanja na finančnih trgih. Zaradi povečanja nezaupanja med bankami na evropskem medbančnem trgu se je povečalo povpraševanje po likvidnosti ter zvišala variabilnost EONIA. Slovenske banke so na evropskem denarnem trgu sicer ostale neto posojilodajalke, vendar so zaradi negotovosti hitro povečale povpraševanje tudi na domačem denarnem trgu. To je povečalo variabilnost tudi SI O/N obrestne mere. Predvsem domače banke so se spoprijemale s težavo pridobivanja dolgoročnih finančnih sredstev na tujih trgih, medtem ko so banke v večinski tuji lasti celo povečale pritok tujih sredstev ob nespremenjeni rokovni strukturi. V bližnji prihodnosti pričakujemo še dvig premije za tveganje za najeta posojila v tujini. Poslabšanje likvidnosti bank se ne odraža samo v poslabševanju količnikov likvidnostne lestvice, ampak tudi v poslabšanju pokritosti posojil z vlogami nebančnega sektorja in poslabšanju preostalih dolgoročnih kazalnikov likvidnosti. Zaradi hitrega povečevanja zunajbilančnih obveznosti v obliki kreditnih linij in danih garancij se povečujejo potencialne obveznosti bank do njihovih komitentov. Vprašanje je, kako bo bankam uspelo izpolniti te potencialne obveznosti, če bi se pogoji zadolževanja slovenskih bank v tujini v prihodnje še poslabšali.

Drugič, banke vedno bolj prenašajo tveganja na posojilojemalce z naraščanjem deleža posojil z variabilno obrestno mero in z naraščanjem kreditiranja gospodinjstev v švicarskih frankih. Zaradi povečevanja deleža posojil z variabilno obrestno mero se izpostavljenost bank obrestnemu tveganju razmeroma hitro zmanjšuje. Vendar banke tveganje spremembe obrestne mere večinoma prenašajo na podjetja. Podobno je pri posojilih v švicarskih frankih, kjer banke – ob zadolževanju v tej valuti v tujini – tveganje prenašajo predvsem na gospodinjstva. Zadolževanje v obliki posojil v švicarskih frankih še naprej narašča, saj je bilo v letošnjih devetih mesecih že 36% vseh novonajetih stanovanjskih posojil v tej valuti. Pri tem so najaktivnejše banke v večinski tuji lasti s tremi četrtinami vseh stanovanjskih posojil v švicarskih frankih.

Tretjič, kreditno tveganje merjeno s stopnjo pokritja razvrščenih terjatev z oslabitvami in z deležem nedonosnih terjatev v razvrščenih terjativah se je sicer v prvi polovici leta znižalo, vendar je treba upoštevati, da zaradi visokih stopenj rasti posojil in poslovnega optimizma omenjena kazalnika lahko podcenjujeta kreditno tveganje. Povečanje kreditiranja se je odrazilo v povečani izpostavljenosti bank do podjetij v nadpovprečno zadolženi panogi gradbeništva in panogi poslovanja z nepremičninami, kar banke dodatno izpostavlja tveganju upočasnitve ali stagnacije cen na nepremičninskem trgu. Hkrati se povečuje delež novoodobrenih posojil podjetjem in gospodinjstvom, zavarovanih z vrednostnimi papirji, ob ugotavljanju pregretosti tečajev na domačem kapitalnem trgu. Deleži takih zavarovanj med novimi posojili ostajajo še relativno zmerni in niso presegli 14%. Dodatni element povečevanja kreditnega tveganja je povečanje vsote in števila velikih izpostavljenosti na najvišjo raven v zadnjih letih, še zlasti pri majhnih bankah in bankah v večinski tuji lasti. To je vsaj deloma posledica financiranja lastniške konsolidacije v gospodarstvu (M&A, MBO). Zaradi povečanja odvisnosti bank od uspešnosti poslovanja velikih komitentov so izpostavljene kreditnemu tveganju predvsem majhne banke, ki imajo tudi relativno nizko kapitalsko ustreznost.

Solventnost bančnega sistema je bila po podatkih za konec drugega četrtertletja nižja kot leta 2006. Kapitalska ustreznost se je najbolj znižala skupini bank v večinski tuji lasti, na 10,1%.

Četrto področje povečevanja tveganja v finančnem sistemu je povezano z gibanji na slovenskem kapitalskem trgu, katerega indeks SBI20 je v avgustu presegel 120-odstotno letno rast. Vendar visoka vrednost kazalnika P/E za indeks SBI20, 34,6 kaže, da rast tečajev delnic podjetij ni vzdržna oziroma da verjetnost korekcije tečajev delnic navzdol narašča. Da bi bila lahko korekcija tečajev večja kot sicer, navaja tudi razvoj investicij v certifikate, ki so jih na delnice slovenskih podjetij in indeks SBI20 izdale tuje banke. Gre za tvegane izvedene finančne instrumente, katerih značilnosti, npr. vzvod, javno objavljene knock-out meje itd. lahko vplivajo na povečanje variabilnosti cen vrednostnih papirjev na lokalnih kapitalskih trgih. Na slovenske delnice je izdano veliko število "long knock-out certifikatov", ki lahko predčasno zapadejo zaradi zniževanja tečajev delnic v zadnjih mesecih. Ko vrednost osnovnega instrumenta doseže knock-out mejo, mora banka izdajateljica poplačati imetnika certifikata, kar stori s prodajo delnice. To lahko še dodatno prispeva k padcu tečajev delnic na Ljubljanski borzi. Ob napihnenih tečajih je nevarnost, da predčasne zapadlosti certifikatov sprožijo medvedji trend na borzi, še večja. Da investitorji v certifikate ocenjujejo, da je slovenski kapitalski trg precenjen, nakazuje dejstvo, da so bili v avgustu izdani prvi "short knock-out certifikati" na delnice velikih slovenskih podjetij. Proženje knock-out mej ne pomeni samo izgube za slovenske vlagatelje v certifikate, ki so v 90% gospodinjstva, ampak predvsem nestabilnost na slovenskem kapitalskem trgu. Večji padci tečajev vrednostnih papirjev bodo hkrati ogrozili vrednost zastavljenega premoženja (tj. vrednostnih papirjev) pri najemanju bančnih posojil.

Zaradi visoke rasti tečajev delnic na LJSE in nekaterih borzah z območja Balkana v prvi polovici leta so bili izjemno visoki tudi neto denarni tokovi v domače vzajemne sklade. Vplačila so v prvih osmih mesecih za 116% presegala celoletna lanska vplačila. Več kot polovica neto denarnih tokov v delniške sklade, ki so se tudi najbolj povečali, je bilo vplačanih v vzajemne sklade z naložbeno politiko, usmerjeno na Balkan.

Ocenjujemo, da so se tveganja v slovenskem finančnem sistemu v prvih devetih mesecih 2007 povečala in da so gibanja neugodna. Povečalo se je likvidnostno tveganje, ki zahteva od bank natančnejše planiranje uravnavanja likvidnosti ter pripravo scenarijev za primere odstopanj od predvidenega razvoja dogodkov. Pričakujemo postopno izražanje povečanje kreditnega tveganja zlasti do panog ali podjetij z visoko stopnjo zadolženosti. Pomen obrestnega in tečajnega tveganja za banke se relativno zmanjšuje, tudi zato, ker ju v obliki variabilnih obrestnih mer in posojil v švicarskih frankih prenašajo na komitente. Sektorsko gledano se še povečuje izpostavljenost tveganjem gospodinjstev zaradi naraščanja deleža posojil v švicarskih frankih ter izpostavljenosti prek naložb v delniške vzajemne sklade in certifikate. Kompleksnost prepletenosti tveganj v finančnem sistemu narašča, kar zahteva dodatno previdnost pri ocenjevanju izpostavljenosti tveganjem posameznega subjekta, še posebno v času, ko lahko pričakujemo upočasnjevanje gospodarske rasti in korekcijo vsaj nekaterih tečajev delnic na kapitalskem trgu.

1 POVPRŠEVANJE PO POSOJILIH IN POGOJI POSLOVANJA

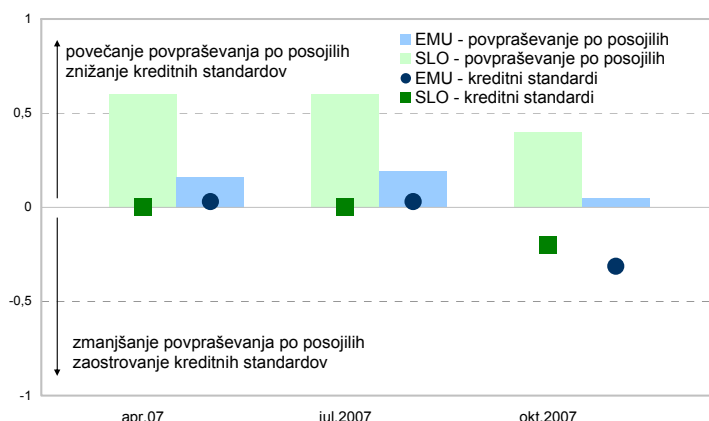
V okviru ankete ECB o posojilni dejavnosti bank (Bank Lending Survey - BLS) so od aprila 2007 naprej četrtletno na razpolago kvalitativne ocene povpraševanja po posojilih ter dejavnikov, ki vplivajo na kreditno aktivnost v Sloveniji.

1.1 Posojila podjetjem

Povpraševanje po posojilih podjetij pri slovenskih bankah in bankah v evroobmočju se je leta 2007 povečevalo bolj po dolgoročnih kot po kratkoročnih posojilih ter v tretjem četrtletju manj kot v prvi polovici leta. V Sloveniji je izstopalo predvsem povečevanje povpraševanja po posojilih za investicije v osnovna sredstva, temu pa se je v tretjem četrtletju pridružilo povpraševanje po posojilih za financiranje prevzemov in združenj. V povprečju so tako slovenske banke kot banke v evroobmočju tudi oktobra pričakovale, da se bo do konca leta povpraševanje podjetij po posojilih še nekoliko povečevalo.

Podjetja so povečevala povpraševanje po posojilih ...

Slika 1.1: Sprememba povpraševanja po posojilih podjetij in spremembe kreditnih standardov

Vir: ECB

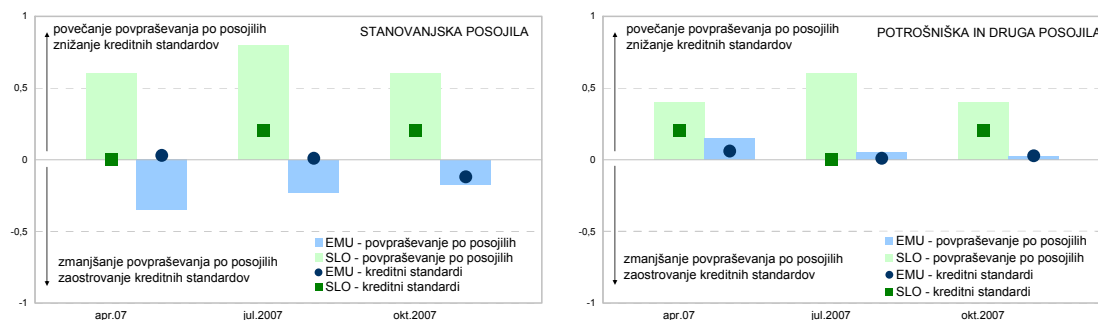
V prvi polovici leta se kreditni standardi skoraj niso spremenili, v tretjem četrtletju pa je, kot posledica krize, povezane s trgom drugorazrednih hipotekarnih posojil v ZDA, opazna razlika v spremembi kreditnih standardov. Banke v evroobmočju so jih zaostrele izraziteje kot slovenske banke. Ne preseneča, da so pri navajanju razlogov za to navedle spremembe v tveganjih in ne bilančnih omejitvah ali konkurenčnih pritiskov. Medtem ko so nekatere slovenske banke predvsem zaostrele marže za posojila, so se banke evroobmočja zaradi večje izpostavljenosti posledicam krize drugorazrednih hipotekarnih posojil v ZDA ob povečevanju marž bolj odzvale tudi na druge načine (povečanje neobrestnih stroškov najema posojil, zmanjševanje obsega posojil, zaostrovanje zahtevanega zavarovanja ...).

... slovenske banke pa so v odzivu na krizo kreditne standarde zaostrele manj kot druge banke v evroobmočju.

1.2 Posojila gospodinjstvom

Pri posojilih gospodinjstvom je razlika med Slovenijo in evroobmočjem izrazitejša predvsem pri stanovanjskih posojilih. V primerjavi z evroobmočjem so slovenska gospodinjstva leta 2007 povečevala povpraševanje po posojilih, bolj po stanovanjskih kot potrošniških. To odraža specifičnost slovenskega nepremičninskega trga ter očitno zakoreninjeno prepričanje dela prebivalstva, da je kljub relativno visokim cenam naložba v nepremičnino najboljša naložba. Banke zaznavajo povečevanje povpraševanja kot posledico pričakovanih gibanj na stanovanjskem trgu, zato sklepamo, da pričakujejo ohranjanje presežka povpraševanja nad ponudbo na trgu.

Slika 1.2: Sprememba povpraševanja po posojilih gospodinjstev in spremembe kreditnih standardov

Vir: ECB

Rahla indikacija zniževanja kreditnih standardov stanovanjskih posojil slovenskih bank julija in oktobra je posledica konkurenčnih pritiskov drugih bank, na katero se odzivajo z nižanjem marž ter povečevanjem količnika zavarovanja posojil. Vendar pa so slovenske banke oktobra pri ocenjevanju dogajanj v prihodnje prvič letos nakazale, da do konca leta 2007 ne pričakujejo povečanega povpraševanja gospodinjstev po posojilih in da ne bodo zniževale kreditnih standardov.

2 BILANCA STANJA

Bilančna vsota bank je v prvih devetih mesecih leta 2007 naraščala s 4,7 odstotne točke višjo dinamiko kot v lanskem letu in septembra dosegla skoraj 40 mrd EUR oziroma 123,8% BDP. K povečanju bilančne vsote je prispeval tudi vstop nove majhne banke v bančni sistem. Med skupinami bank so tako bilančno vsoto najbolj povečale majhne banke, medletno prek 50%, ki jim v primerjavi z letom 2006 sledijo velike domače banke z rastjo 19,8% pred bankami v večinski tuji lasti s 17,3%.

Obseg bilančne vsote bank v Sloveniji se je septembra 2007 približal 40 mrd EUR in dosegal skoraj 124% ocenjenega BDP.

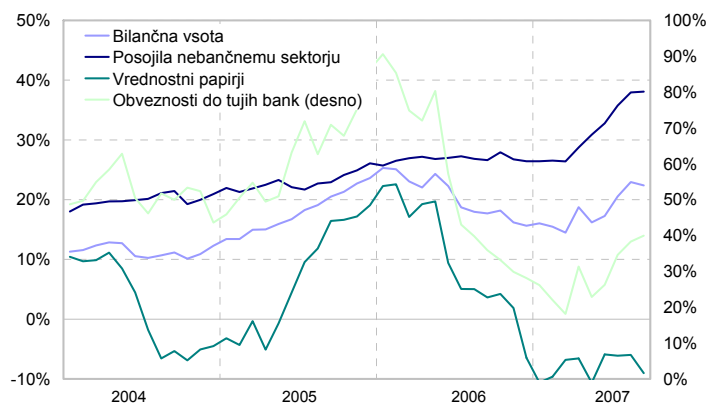
Tabela 2.1: Bilanca stanja

BILANCA STANJA po prevedbi na MSRP	Stanje	Struktura	Stanje	Struktura	Prir. (v mio EUR)	Rasti (v %)
Stanja (v mio EUR); rasti (v %)	dec.06	(v %)	sep.07	(v %)	na dec. 06	medletno
Aktiva	33.868,5	100,0	39.667,1	100,0	5.798,6	22,4
Denar	1.056,8	3,1	528,2	1,3	-528,6	2,4
Posojila	23.482,0	69,3	29.779,7	75,1	6.297,7	34,4
bankam	3.067,5	9,1	3.615,3	9,1	547,8	12,9
nebančnemu sektorju	20.414,5	60,3	26.164,4	66,0	5.749,9	38,1
od tega nefinančnim družbam (podjetjem)	12.364,1	36,5	15.703,3	39,6	3.339,2	34,6
gospodinjstvom	5.059,6	14,9	6.088,8	15,3	1.029,2	26,4
državi	573,7	1,7	447,1	1,1	-126,6	-15,3
drug. fin. org	1.257,5	3,7	1.988,7	5,0	731,2	94,4
tujcem	1.138,3	3,4	1.908,2	4,8	769,8	112,7
Finančna sredstva namenjena trgovanju	1.269,4	3,7	1.539,0	3,9	269,6	11,4
od tega vrednostni papirji (VP) države	215,4	0,6	217,9	0,5	2,5	-21,3
VP Banke Slovenije	0,0	0,0	-	-	-	-
Finančna sredstva, pripozn. po pošt. vredn. skozi izkaz posl. izida	177,9	0,5	244,6	0,6	1,3	-
izida	177,9	0,5	244,6	0,6	1,3	-
Finančna sredstva, razpoložljiva za prodajo	5.440,4	16,1	5.124,6	12,9	-315,8	-7,6
od tega vrednostni papirji (VP) države	2.141,8	6,3	3.348,6	8,4	1.206,8	54,2
VP Banke Slovenije	1.240,6	3,7	-	-	-1.240,6	-
Finančna sredstva v posesti do zapadlosti	1.008,9	3,0	754,1	1,9	-254,8	-38,4
od tega vrednostni papirji (VP) države	361,2	1,1	709,8	1,8	348,5	101,6
VP Banke Slovenije	548,2	1,6	-	-	-548,2	-
Dolgoročne naložbe v kapital družb v skupini	427,0	1,3	572,1	1,4	145,1	38,3
Drugo	1.184,1	3,5	1.369,4	3,5	185,3	15,4
Pasiva						
Fin. obveznosti do CB	0,0	0,0	175,2	0,4	175,2	-
FO, merjene po odplačni vrednosti (vloge)	30.246,0	89,3	34.562,5	87,1	4.316,5	19,6
obveznosti do bank	10.771,0	31,8	13.857,0	34,9	3.086,0	41,7
od tega do tujih bank	10.086,2	29,8	12.273,5	30,9	2.187,3	34,7
obveznosti do neban. sekt. (vloge NS)	17.506,3	51,7	18.322,4	46,2	816,1	6,8
od tega nefinančnim družbam (podjetjem)	3.341,1	9,9	3.614,9	9,1	273,8	14,5
gospodinjstvom	11.077,2	32,7	11.832,7	29,8	755,5	11,3
državi	1.113,6	3,3	1.240,0	3,1	126,4	-6,3
drugim finančnim organizacijam	1.446,2	4,3	1.040,1	2,6	-406,1	-32,4
dolžniški vrednostni papirji	976,0	2,9	1.013,4	2,6	37,5	-3,2
podrejene obveznosti	992,7	2,9	1.369,6	3,5	377,0	46,5
FO, vez. na fin. sred. brez pog. za odpr. pripozn.	27,1	0,1	546,0	1,4	518,8	866,3
tuje banke	26,0	0,1	546,0	1,4	520,0	980,1
Rezervacije	184,2	0,5	194,8	0,5	10,6	12,3
Kapital	2.841,4	8,4	3.236,0	8,2	394,6	21,5
Drugo	569,7	1,7	952,6	2,4	382,9	55,5
BILANČNA VSOTA	33.868,5	100,0	39.667,1	100,0	5.798,6	22,4

Vir: Banka Slovenije

Po stabiliziranju stopenj rasti posojil nebančnemu sektorju v drugi polovici lanskega leta in prvem četrtletju letošnjega leta je sledilo izrazito povečanje kreditiranja nebančnega sektorja, zato je stopnja rasti septembra presegla 38%. Banke so kreditno rast financirale z izdatnim zadolževanjem pri tujih bankah, saj je dinamika rasti vlog nebančnega sektorja za tri do štirikrat zaostajala za dinamiko kreditiranja, obenem pa so na aktivni zmanjševale naložbe v vrednostne papirje.

Slika 2.1: Stopnje rasti bilančne vsote, posojil nebančnemu sektorju in vrednostnih papirjev (aktiva) ter obveznosti do tujih bank

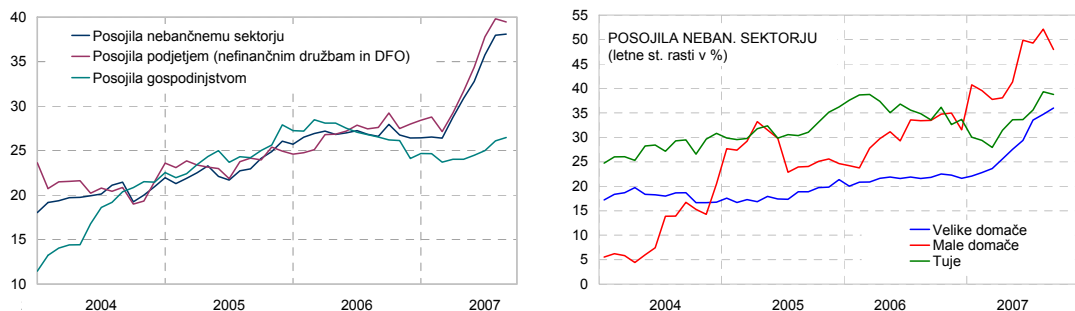
Vir: Banka Slovenije

2.1 Aktiva

V letošnjem letu smo pričali izrazitemu povišanju kreditiranja.

Izrazito povišanje kreditiranja nebančnega sektorja je povzročilo, da se je delež posojil v bilancah bank med decembrom 2006 in septembrom 2007 povečal na dve tretjini bilančne vsote in dosegel blizu 82% BDP-ja. Poleg zmanjševanja naložb v vrednostne papirje, predvsem v prvi polovici leta zaradi izplačil vrednostnih papirjev Banke Slovenije, so banke po uvedbi evra postopoma zmanjševale tudi svoja denarna imetja.

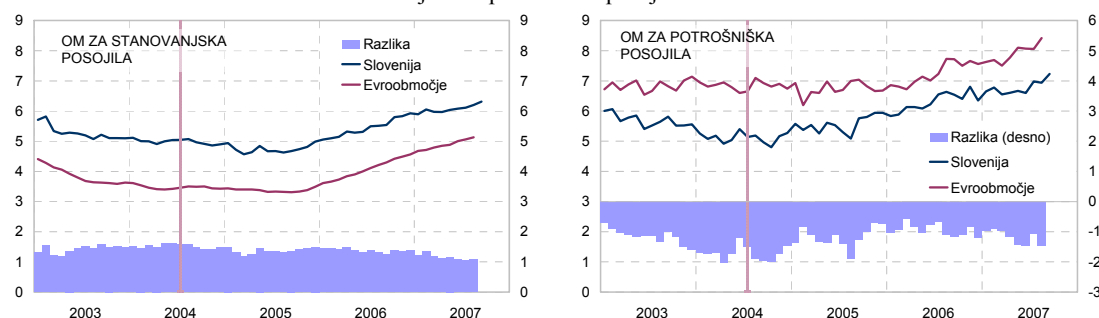
Slika 2.2: Medletne stopnje rasti posojil nebančnemu sektorju

Vir: Banka Slovenije

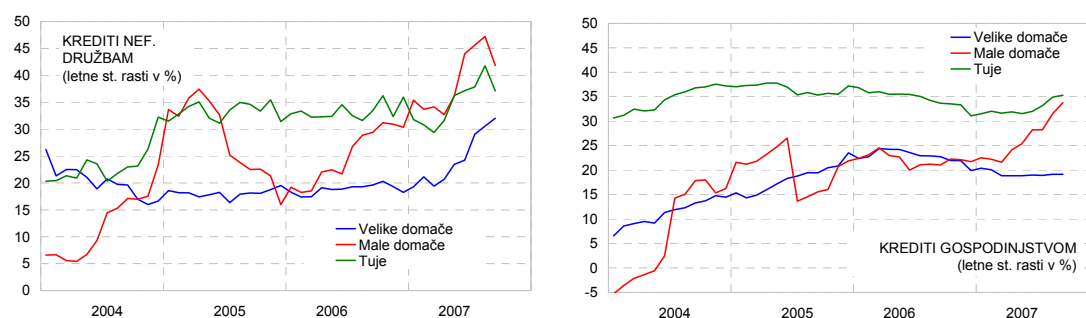
Sektorsko gledano je povečevanje stopnje rasti posojil povzročalo kreditiranje podjetij, povezano z naslednjimi dejavniki: z visoko gospodarsko in investicijsko aktivnostjo ter financiranjem prevzemov. Dodatni razlogi so še v izrazitem povečanju posojil nerezidentom zaradi financiranja podjetij v nekdanji Jugoslaviji in realno nižje obrestne mere zaradi naraščajoče stopnje inflacije. K povečanju medletne stopnje rasti kreditov nebančnemu sektorju je prispeval še povsem institucionalni dejavnik – vstop majhne banke v bančni sistem v januarju 2007. Rast posojil gospodinjstvom je bila večinoma nižja kot leta 2006 in je nekoliko naraščala le v drugem in tretjem četrtletju 2007. Vendar je še vedno ostajala na razmeroma visoki ravni, nad 26%. Vzrok za to je rast stanovanjskih posojil, ki je septembra znašala 37,7%. Vendar pa se ta letos počasi umirja, na kar verjetno vplivajo višje obrestne mere. Obrestne mere za stanovanjska posojila se zvišujejo že od začetka 2006, ko so znašale 5%, v septembru 2007 pa 6,3%. Enako zvišanje obrestnih mer je mogoče ugotoviti tudi pri potrošniških posojilih.

Slika 2.3: Obrestne mere za stanovanjska in potrošniška posojila v odstotkih

Vir: Banka Slovenije

Slika 2.4: Medletne stopnje rasti posojil podjetjem (levo) in gospodinjstvom (desno) v odstotkih

Vir: Banka Slovenije

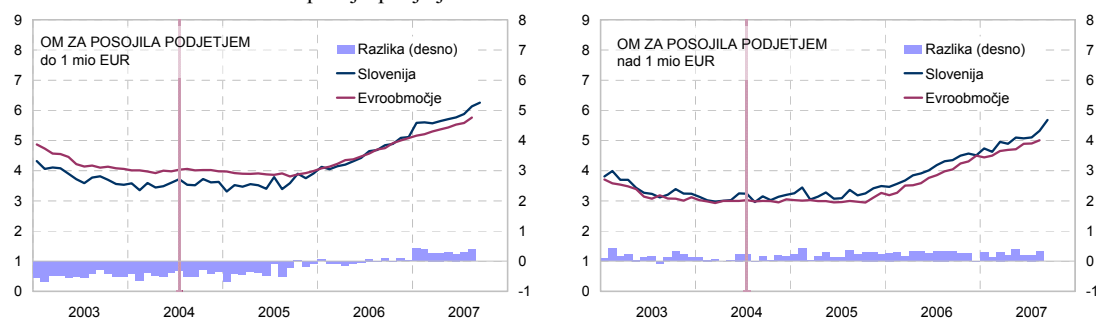
Različne poslovne strategije in razlike v dostopih do virov financiranja so vplivali na razlike med skupinami bank pri kreditiranju podjetij in prebivalstva. Pri kreditiranju nefinančnih družb se je dinamika rasti zviševala vsem skupinam bank. Septembra so imele najvišjo medletno dinamiko pri takem kreditiranju majhne domače banke (41,8%), upoštevajoč vpliv dodatne banke v skupini. Sicer so najvišjo rast na tem segmentu posojilnega trga še vedno izkazovale banke v večinski tuji lasti – septembra je znašala dobrih 37% – ki relativno preprosto prihajajo do virov financiranja iz tujine. Pri kreditiranju gospodinjstev so rast najbolj zvišale majhne domače banke, vendar njihova rast še vedno zaostaja za rastjo kreditiranja bank v večinski tuji lasti. Pri velikih domačih bankah pa se je letos rast celo znižala, kar se odraža v spremembah tržnih deležev.

Najvišjo dinamiko kreditiranja nefinančnih družb in gospodinjstev ohranjajo banke v večinski tuji lasti. Pri kreditih gospodinjstvom ugotavljamo letos opazno znižanje tržnega deleža velikih bank.

Kratkoročna posojila rastejo hitreje od dolgoročnih od sredine leta 2006 naprej. Razlika se je letos zmanjšala in je zadnjih nekaj mesecev približno enaka.

Obrestne mere za posojila podjetjem so se od konca leta 2006 vseskozi zviševale. Tako znaša povišanje obrestnih mer v tem obdobju med 2,2 in 2,4 odstotne točke, kar ustreza dvigu referenčne obrestne mere EURIBOR v tem obdobju. Vendar pa zviševanje obrestnih mer zaradi zgoraj navedene kombinacije več dejavnikov ni vplivalo na morebitno zniževanje dinamike kreditiranja nefinančnih družb.

Slika 2.5: Obrestne mere posojil podjetjem v odstotkih

Vir: Banka Slovenije

Financiranje prevzemnih aktivnosti – izpostavljenost bank do drugih finančnih organizacij (DFO) ¹

Posojila DFO-jem predstavljajo že 7,6% vseh posojil nebančnim sektorjem.

V letu 2007 so domače banke izrazito povečevale posojila drugim finančnim organizacijam. Med vsemi posojili nebančnim sektorjem so ta konec septembra predstavljala že 7,6% (ob koncu leta 2006 6,2%). V strukturi posojil drugim finančnim organizacijam prevladujejo posojila liziškim podjetjem, predvsem hčerinskim družbam bank. V zadnjem času pa se v povezavi z lastniško konsolidacijo v gospodarstvu in z napovedanim nadaljnjim umikom države iz podjetij in tudi precej visoko likvidnostjo zaradi preteklih nizkih obrestnih mer povečujejo posojila, odobrena podjetjem, ki se ukvarjajo s prevzemnimi aktivnostmi.

Tabela 2.2: Izpostavljenost bank do DFO (vključeni so dolžniški vrednostni papirji in krediti) in do nekaterih nefinančnih podjetij, ki so sodelovala pri prevzemnih aktivnostih

	Stanja		Vrednostna sprememba	Polletna rast
	dec.06	jun.07		
(v mio EUR)				
Druga finančna podjetja	2.441	3.008	567	23,2
leasing ¹	1.507	1.721	214	14,2
prevzemne aktivnosti ²	230	427	196	85,3
drugo	703	860	157	22,3
Nefin. podjetja - prevz. akt. ³	579	644	65	11,2
Struktura (v %)				
Druga finančna podjetja	100,0	100,0	100,0	
leasing ¹	61,8	57,2	37,7	
prevzemne aktivnosti ²	9,4	14,2	34,6	
drugo	28,8	28,6	27,7	

Opombe: ¹Leasing: SKD-dejavnost J65.21

²Sklepamo, da je pri prevzemnih aktivnostih sodelovalo vsaj 13 DFO.

³Pri takih prevzemnih aktivnostih je sodelovalo vsaj 14 nefinančnih podjetij.

Vir: Banka Slovenije

Tabela 2.3: Novoodobrena posojila domačih bank DFO-jem in nekaterim nefinančnim podjetjem, ki so sodelovala pri prevzemnih aktivnostih

	2006		2007	St. rasti (v %)
	2006	jan-sept	jan-sept	jan-sept
(v mio EUR)				
Druga finančna podjetja	1.421	946	1.965	108
leasing ¹	712	422	1.012	140
prevzemne aktivnosti ²	193	155	307	98
drugo	517	369	646	75
Nefin. podjetja - prevz. akt. ³	322	218	482	122
Struktura (v %)				
Druga finančna podjetja	100	100	100	
leasing ¹	50	45	52	
prevzemne aktivnosti ²	14	16	16	
drugo	36	39	33	

Opombe: Vključena so tudi posojila, ki so bila pred koncem meseca že odplačana ali pa do konca meseca še niso bila črpana. Opombe ¹, ² in ³ glej pod zgornjo tabelo.

Vir: Banka Slovenije

Celotna izpostavljenost bank do finančnih podjetij, ki sodelujejo pri prevzemnih aktivnostih, se je v prvem polletju povečala za 85%.

Celotna izpostavljenost bank do finančnih podjetij, ki naj bi se ukvarjala s prevzemnimi aktivnostmi, se je v prvem polletju letošnjega leta povečala za 85%. Med njimi je precej podjetij, ki so nastala iz nekdanjih pidov, kar kaže na njihovo pomembno (lastniško) vlogo v domačem gospodarstvu. Polletno povečanje celotne izpostavljenosti do liziških podjetij je bilo s 14% precej nižje. V strukturi celotne izpostavljenosti bank do DFO se je v zadnjem polletju povečala predvsem izpostavljenost do podjetij, ki sodelujejo pri prevzemnih aktivnostih.

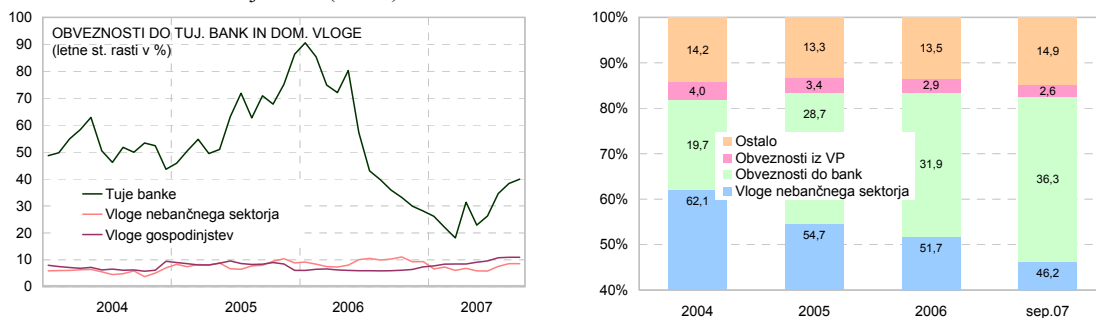
¹ Med DFO so vključena vsa finančna podjetja, razen bank in centralne banke. Gre za nebančne finančne institucije oziroma institucionalne sektorje S.123., S.124 in S.125.

2.2 Pasiva

Banke so tudi letos večino kreditne rasti financirale z zadolževanjem pri tujih bankah. Spodbujale so ga razmeroma ugodne obrestne mere in drugi pogoji – do avgusta, ko so tuje banke začutile posledice krize drugorazrednih hipotekarnih posojil v ZDA. Povečana dinamika rasti obveznosti do tujih bank je v zadnjih mesecih povsem izničila pomen rahlega naraščajočega trenda v dinamiki rasti vlog, katerih delež v strukturi virov se je v devetih mesecih leta 2007 zmanjšal za 5,5 odstotnih točk.

Banke so večino aktivnosti financirale z zadolževanjem pri bankah v tujini. Kljub negotovosti na finančnih trgih poleti 2007 to za zdaj ni vplivalo na znižanje zadolževanja pri tujih bankah.

Slika 2.6: Medletne stopnje rasti obveznosti do tujih bank (levo) ter struktura virov financiranja bank (desno) v odstotkih

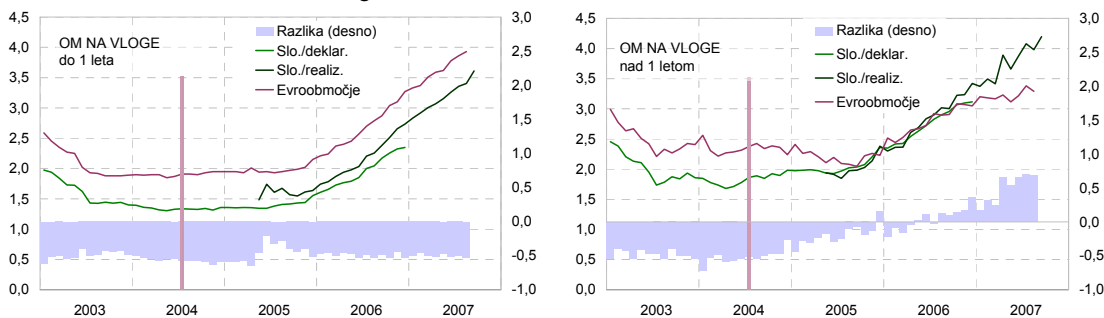

Vir: Banka Slovenije

Zmanjševanje pokritosti posojil z vlogami

Financiranje prek tujih bank in razmeroma skromno domače varčevanje vztrajno znižujeta delež vlog nebančnega sektorja v bilančni vsoti, septembra že na dobrih 46% oziroma delež vlog gospodinjstev pa pod 30%. Posledično znaša pokritost posojil z vlogami nebančnega sektorja, ki je ob koncu leta 2005 dosegala še 100%, trenutno le še 70%. Banke so v jesenskih mesecih začele aktivnejše vodenje politike pasivnih obrestnih mer in s tem želijo predvsem domače banke deloma kompenzirati otežene pogoje dostopanja do dolgoročnih virov v tujini.

Slika 2.7: Obrestne mere za vloge v odstotkih

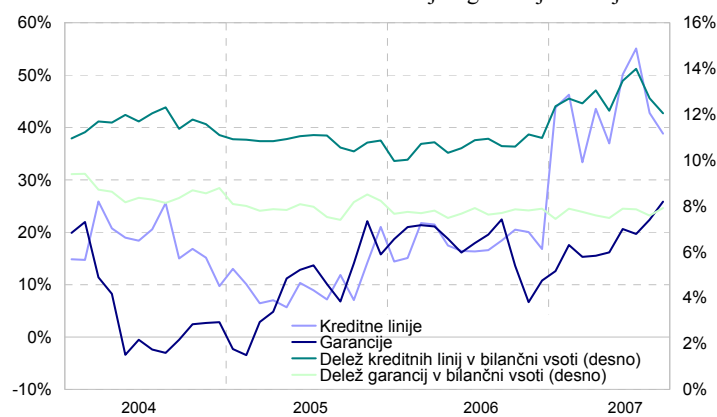
Vir: Banka Slovenije

2.3 Zunajbilančne postavke

Zaradi visoke kreditne aktivnosti se je letos pospešila tudi dinamika zunajbilančnega poslovanja bank, zlasti v drugem oziroma tretjem četrtletju. Septembra je ta medletno znašala 41,5%. Zato se letos zvišuje razmerje med obsegom zunajbilance in bilančno vsoto, ki je septembra znašalo 1,64. Razmeroma dinamična je rast kreditnih linij in garancij. Kreditne linije so potencialne obveznosti bank za prihodnje obdobje. Odražijo se lahko v obliki črpanih posojil. Enako velja za garancije, ki so se tudi močno povečale. Vprašanje je, kako bodo ti potencialni krediti financirani, če bi se pogoji zadolževanja slovenskih bank v tujini v prihodnje poslabšali.

Rast zunajbilančnega poslovanja bank je sovpadala z visoko kreditno aktivnostjo.

Slika 2.8: Dinamika rasti kreditnih linij in garancij v zunajbilančnem delu

Vir: Banka Slovenije

3 IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA IN KAZALNIKI POSLOVANJA BANK

Dobiček pred obdavčitvijo je v prvih devetih mesecih leta 2007 za skoraj 144 mio EUR presegel dobiček bank v enakem obdobju lansko leto. Visoka rast dobička je posledica več ugodnih dejavnikov: solidne rasti neto obrestnih prihodkov, visoke rasti neobrestnih prihodkov in nizke rasti operativnih stroškov. Rast neobrestnih prihodkov se je v zadnjih mesecih sicer upočasnila, saj ugodni učinki preverednotenja/trgovanja z vrednostnimi papirji, realizirani predvsem do poletja, počasi pojenjujejo. Rast stroškov oslabitev in rezervacij je bila septembra na ravni rasti kreditov, vendar njihov delež v bruto dohodku ostaja pod 10% in je še vedno precej nižji od deleža pred uvedbo MSRP.

Dobiček bank je v prvih devetih mesecih letošnjega leta znašal 446 mio EUR.

Tabela 3.1: Izkaz poslovnega izida januar–september 2007

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA (v mio EUR); rasti (v %)	2006	Struktura	2007	Struktura	medl. rast.
	jan.-dec.	(v %)	jan.-sep.	(v %)	sep.07/sep. 06
Prihodki od obresti	1.421,2		1.382,1		32,5
Odhodki od obresti	731,3		791,1		47,8
Čiste obresti	689,8	56,7	591,0	54,7	16,4
Neobrestni prihodki	525,8	43,3	488,6	45,3	32,5
od tega neto opravnine	308,5	25,4	247,2	22,9	8,5
od tega čisti dobički/izgube iz FS in obvez. namenjenih trgovanju	97,2	3,8	127,9	11,9	111,5
Bruto dohodek	1.215,6	100,0	1.079,6	100,0	23,2
Operativni stroški	702,1	57,8	531,1	49,2	6,3
Neto oslabitve in rezervacije	119,8	9,9	102,3	9,5	37,5
od tega neto oslabitve FS mer.po odplač.vred.in rezervacije	115,9	9,5	90,5	8,4	18,2
Dobiček pred. obd	393,7	32,4	446,2	41,3	47,6
Davki	90,9				-
Dobiček po obdavčitvi	302,8				-

Vir: Banka Slovenije

Neto obrestni prihodki in obrestna marža

Rast neto obrestnih prihodkov je letos v povprečju znašala blizu 16%. Delež neto obrestnih prihodkov v bruto dohodku, ki se je v prvi polovici leta zniževal, je septembra dosegal 54,7%. Letos je rast bilančne vsote prehitela rast neto obresti v povprečju za 2,3 odstotni točki. Še lani je tovrstna razlika znašala blizu 11 odstotnih točk. Zato je bilo letos zniževanje neto obrestne marže izrazito upočasnjeno.

Solidna rast neto obrestnih prihodkov.

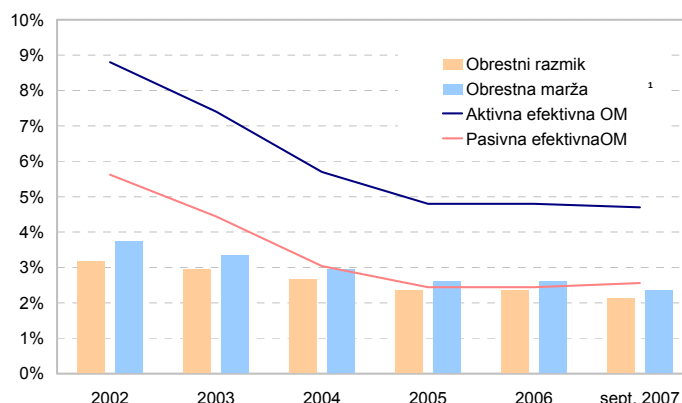
Ker je bilo zvišanje efektivnih pasivnih obrestnih mer višje od efektivnih aktivnih, se je obrestni razmik še nekoliko znižal. V zadnjih 12 mesecih do konca septembra 2007 se je povprečna efektivna aktivna obrestna mera zvišala za 0,44 odstotne točke. Na pasivni strani so se efektivne obrestne mere sicer zvišale za 0,53 odstotne točke. Relativno višje povečanje efektivnih obrestnih mer pri obveznostih je posledica naraščanja deleža obveznosti do tujih bank med viri, ki so vezane na EURIBOR. Prilagajanje obrestnih mer pa se izvede relativno hitro.

Zviševanje efektivnih aktivnih in pasivnih obrestnih mer.

Upočasnjeno je tudi zniževanje neto obrestne marže. Ta se je do konca septembra letos v primerjavi z lansko znižala le še za 0,03 odstotne točke na 2,34%. Marža finančnega posredništva se je letos v primerjavi z letom 2006 zvišala zaradi zvišanja neobrestne marže.

Blago znižanje obrestnega razmika, prenehanje zniževanja obrestne marže.

Slika 3.1: Gibanje povprečne aktivne in pasivne obrestne mere, obrestnega razmika in obrestne marže na obrestonosno aktivo

Opomba: ¹Vrednost za september je izračunana kumulativno za obdobje jan.–sep. 2007.
Vir: Banka Slovenije

Druge kategorije poslovnega izida

Visoki neobrestni prihodki, ki so bili predvsem rezultat prihodkov iz naslova prevrednotenja in trgovanja, so bili zlasti do poletja povezani z ugodnimi gibanji na borzi. Ko so ti začeli pojemati, se je začela zniževati tudi rast neobrestnih prihodkov. Rast neobrestnih prihodkov iz naslova neto opravnin je nizka, septembra je znašala 8,5%.

Stroški oslabitev in rezervacij v bruto dohodku bank se nekoliko povečujejo predvsem zaradi naraščanja kreditne aktivnosti. Rast operativnih stroškov se je do konca septembra zniževala, na kar je vplivala amortizacija, razmeroma nizka pa je bila tudi rast stroškov dela (7,4%), k čemur je deloma prispevalo tudi postopno zniževanje davka na izplačane plače.

Tabela 3.2: Kazalniki poslovanja bank januar–september 2007, v odstotkih

(v %)	Konec leta/meseca			
	2005	2006	sep. 2006	sep. 2007
Profitabilnost				
donos na kapital (ROE)	12,72	15,07	16,15	19,83
donos na aktivo (ROA)	1,00	1,25	1,31	1,64
marža finančnega posredništva ¹	4,02	3,86	3,81	3,97
obrestna marža na obrestonosno aktivo	2,62	2,37	2,37	2,34
neto neobrestni prihodki/oper. stroški	64,44	74,88	73,81	92,00
Stroški poslovanja				
stroški dela/povp. aktiva	1,3	1,2	1,2	1,0
drugi stroški/povp. aktiva	1,2	1,1	1,0	0,9
Kvaliteta aktive				
oslabitve fin. sredstev merjenih po odplačni vrednosti/Bruto aktiva	3,1	2,9	3,0	2,7

Opomba: ¹Bruto dohodek/povprečna aktiva
Vir: Banka Slovenije

4 VPLIV POSLEDIC KRIZE NA TRGU DRUGORAZREDNIH BANČNIH POSOJIL V ZDA NA FINANCIRANJE BANK

Posledice krize drugorazrednih hipotekarnih posojil se bodo pri slovenskih bankah odrazile posredno zaradi njihove odvisnosti od tujih virov financiranja. Vpliv krize dodatno pojasnjujejo odgovori bank na posebna vprašanja ankete o posojilni dejavnosti bank (Bank Lending Survey - BLS), na katere so banke odgovarjale zadnji teden septembra.

Banke evroobmočja so že do septembra krizo občutile pri listinjenju, pri zagotavljanju virov z izdajo dolžniških vrednostnih papirjev (bolj kratkoročnih kot dolgoročnih) ter prek oteženega pridobivanja virov na denarnem trgu. Slovenske banke pa so do srede septembra že občutile otežen dostop do virov prek skrajševanja ročnosti in povečevanja marž, na kar so se odzivale s povečevanjem obrestnih mer za vloge. Obenem pa se je v njihovih pričakovanjih za zadnje četrletje leta pojavilo rahlo pričakovanje po nekoliko težjem dostopu do sredstev na denarnem trgu. Kot posledica pričakovanega so slovenske banke (v okviru odgovorov na vprašanja BLS) nakazale, da se bodo zaradi oteženega dostopa do virov sredstev na aktivni strani odzvale s povečevanjem marž in delno z zmanjševanjem obsega kreditne dejavnosti.

Tabela 4.1: Pričakovanja bank ob koncu septembra o spremenjenem dostopu do virov do konca leta 2007

VPRAŠANJE: Ali pričakujete, da bo dostop do trga pri črpanju sredstev iz vaših običajnih virov v naslednjih treh mesecih oviran?	Slovenija	Evroobmočje	
Medbančni nezavarovani denarni trg			1 - precej bo oviran
zelo kratkoročen denarni trg (do enega tedna)	2,67	2,69	2 - nekoliko bo oviran
kratkoročen denarni trg (več kot en teden)	2,50	2,33	3 - ne bo bistveno oviran
Dolžniški vrednostni papirji			
kratkoročni dolžniški vrednostni papirji	3,00	2,49	
srednje- in dolgoročni vrednostni papirji	2,67	2,21	
Listinjenje			
listinjenje posojil		1,92	
listinjenje stanovanjskih posojil		1,89	

Vir: ECB

Banka Slovenije je oktobra s posebno anketo zbrala še podrobnejše dodatne informacije bank o tistem delu njihovega poslovanja, katerega pomen se je leta 2007 zaradi posledic krize povečal. V preliminarini oceni izpostavljamo troje, a dodajamo, da kakovost odgovorov ni visoka:

Strukturirani vrednostni papirji: V strukturirane vrednostne papirje² je po septembrskih podatkih investiralo 10 bank v skupni knjigovodski vrednosti 242 mio EUR. Banke so s prevrednotenji vrednost naložb zmanjšale za skoraj 5 mio EUR. Strukturirane vrednostne papirje so banke v prvih devetih mesecih leta 2007 večinoma držale v svojem portfelju. Odprodale so jih le tri v skupni vrednosti 40,4 mio EUR.

Zmanjšanje obsega financiranja: Banke so zaradi spremenjenih pogojev na finančnih trgih ocenile, da bodo, glede na plane za leto 2007, zmanjšale obseg financiranja na finančnih trgih v skupni višini 2,9 mrd EUR. Banke naj bi najbolj zmanjšale najemanje sindiciranih posojil, 1,8 mrd EUR. Čeprav so odgovori o vzrokih za zmanjšanje nepopolni, je več bank odgovorilo, da bodo financiranje zmanjšale zaradi podražitve financiranja in zaradi zmanjšanja obsega razpoložljivih virov.

Financiranje iz tujine: Deset od štirinajstih bank ne predvideva zmanjšanja zadolževanja v tujini do konca leta 2007. Dve banki ga pričakujeta zaradi zmanjšanja likvidnosti na trgu (ena še zaradi povečanja obrestnih mer), dve pa sta navedli, da bosta zadolževanje v tujini do konca leta zmanjšali zaradi zmanjšanja povpraševanja po posojilih, kar je v skladu s

² Strukturirani produkti so bili v anketi definirani kot naložbe v vrednostne papirje, ki jih je treba razstaviti na več finančnih instrumentov, da bi lahko določili njihovo vrednost, npr: CLN, CDO, CDS, MBS, obveznice z vključenim vzvodom – "snowballs", "steepeners", "floaters".

pričakovanjem po naraščanju povpraševanja po posojilih podjetij, ki so ga banke izrazile v okviru BLS.

Čeprav obstajajo zadržki zaradi nepopolnosti odgovorov, sklepamo, da bodo posledice krize v glavnem omejevale predvsem tuje financiranje največjih domačih bank. Na ravni bančnega sistema bo na kreditno rast še naprej večinoma vplivalo domače povpraševanje – bolj podjetij kot gospodinjstev. Zmanjšalo bi ga povečevanje posojilnih obrestnih mer ter tako zmanjšalo tudi potrebo po dodatnih tujih virih. Pri tem je mogoče pričakovati povišanje konkurenčne prednosti bank v večinski tuji lasti zaradi ugodnejšega financiranja. To bi se lahko odrazilo v relativno višji dinamiki posojil in večanju njihovega tržnega deleža v primerjavi z domačimi (velikimi) bankami.

5 LIKVIDNOSTNO TVEGANJE

5.1 Sprememba obnašanja bank na denarnem trgu

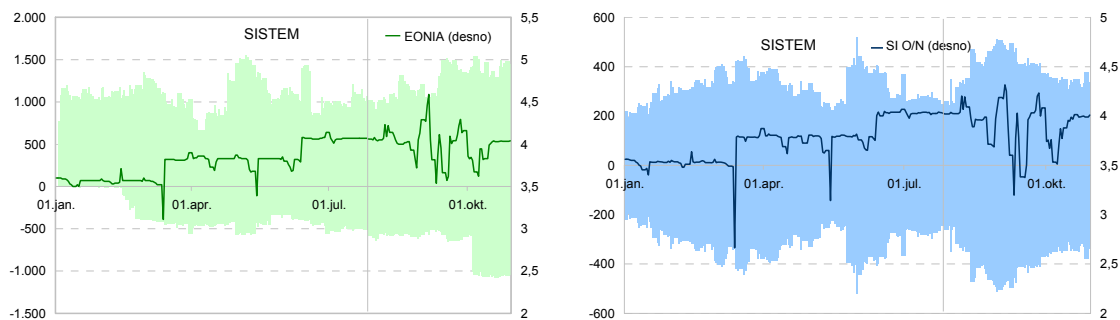
Spremenjeno obnašanje bank na evropskem denarnem trgu od začetka avgusta 2007 je posledica ameriške finančne krize na trgu drugorazrednih hipotekarnih posojil. Zaradi negotovosti o prenosu učinkov krize na evropski prostor so banke evroobmočja povpraševale po večji likvidnosti, kar se je na medbančnih trgu nezavarovanih depozitov odrazilo v precejšnjem povišanju obrestne mere EONIA. Med njenim nadaljnjim skokovitim gibanjem do sredine oktobra, ki je posledica uravnavanja likvidnosti na denarnem trgu, je najvišja dosežena raven znašala 4,58%, najnižja pa 3,53%.

Povečano povpraševanje po kratkoročni likvidnosti na denarnem trgu med krizo. Skokovito gibanje EONIE med 3,53% in 4,58%.

Aktivnost slovenskih bank na mednarodnem trgu nezavarovanih depozitov se po začetku krize ni zmanjšala, ampak se je v septembru celo nekoliko povečala. Slovenske banke ostajajo neto posojilodajalke, kljub večjemu povišanju prejetih depozitov v začetku oktobra.

Slovenske banke so po krizi ostale neto posojilodajalke na mednarodnem denarnem trgu.

Slika 5.1: Stanje danih in prejetih nezavarovanih depozitov na mednarodnem (levo) in slovenskem (desno) denarnem trgu v mio EUR ter gibanje obrestnih mer EONIA in SI O/N v odstotkih

Vir: Banka Slovenije

Prav tako se je aktivnost bank na slovenskem denarnem trgu po začetku krize povečala, saj se je obseg prejetih in danih nezavarovanih depozitov med bankami povečal. To je posledica večje potrebe po likvidnosti slovenskih bank, pri čemer pa so si ob oteženem dostopu do dražje likvidnosti na mednarodnih trgih več izposojale na domačem trgu. Smer gibanja obrestne mere SI O/N je v času finančne krize sledila smeri gibanja EONIE.

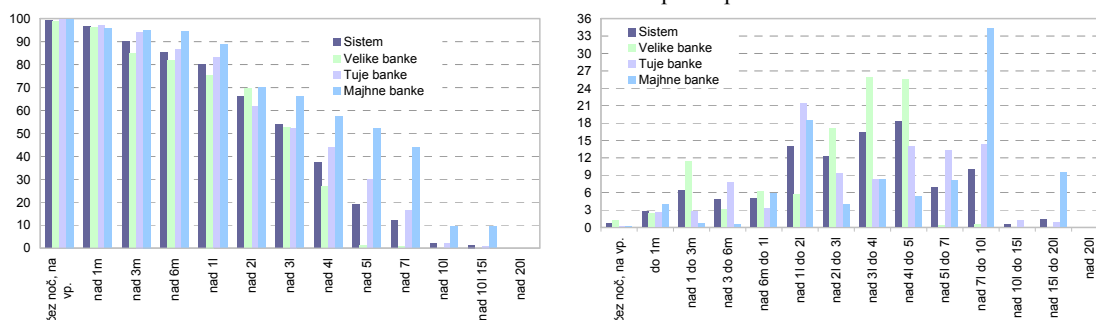
Obseg aktivnosti bank na slovenskem denarnem trgu se je po začetku krize povečal. Obrestna mera SI O/N je sledila gibanju EONIE.

Ob koncu tretjega četrtletja 2007 je obseg najetih posojil bank pri finančnih institucijah v tujini znašal 12,1 mrd EUR, kar je 30,7% bilančne vsote. V tujini se najbolj zadolžujejo velike banke in banke v večinski tuji lasti. Skoraj 20% obveznosti s preostalo zapadlostjo do tujih bank je kratkoročnih in pri tem jih bo 10% zapadlo do konca leta 2007, 14,9% pa do konca marca 2008. Banke, še zlasti banke v večinski tuji lasti, in majhne banke imajo večino obveznosti do tujih finančnih institucij še vedno dolgoročnih, od tega jih je 47% z ročnostjo od 2 do 5 let.

20% obveznosti bank do tujih finančnih institucij je kratkoročnih.

Zaradi nedavne finančne krize in posledično previdnosti bank evroobmočja imajo lahko slovenske banke težave pri obnavljanju kratkoročnih posojil. Pri tem so izpostavljene predvsem velike banke, ki imajo kratkoročnih več kot 24% v tujini najetih posojil. Tudi banke v večinski tuji lasti imajo kratkoročnih skoraj 17% obveznosti do tujine, vendar pa je verjetnost, da bodo imele težave pri zagotavljanju kratkoročne likvidnosti, manjša, saj se zadolžujejo predvsem pri bankah materah.

Slika 5.2: Nezapadle obveznosti do tujih bank (levo) in struktura ročnosti (desno) na dan 31. 9. 2007 za sistem in po skupinah bank v odstotkih

Vir: Banka Slovenije

Tabela 5.1: Nezapadle obveznosti do tujih bank in struktura ročnosti na dan 31. 9. 2007 za sistem in po skupinah bank v odstotkih

(v%)	Nezapadle obveznosti				Struktura obveznosti po ročnosti			
	Sistem	Velike banke	Tuje banke	Majhne banke	Sistem	Velike banke	Tuje banke	Majhne banke
Skupaj (v mio EUR)	12.196	5.581	5.360	1.255				
Čez noč, na vpogled	99,3	98,8	99,7	99,8	0,7	1,2	0,3	0,2
Do 1m	96,6	96,3	97,0	95,8	2,8	2,6	2,7	4,0
Nad 1 do 3m	90,0	84,9	94,2	95,1	6,5	11,4	2,8	0,7
Nad 3 do 6m	85,1	81,7	86,4	94,5	4,9	3,1	7,8	0,6
Nad 6m do 1l	80,1	75,4	83,1	88,5	5,0	6,3	3,4	5,9
Nad 1l do 2l	66,2	69,6	61,7	70,0	14,0	5,8	21,4	18,6
Nad 2l do 3l	53,9	52,6	52,3	65,9	12,3	17,1	9,3	4,0
Nad 3l do 4l	37,4	26,7	43,9	57,5	16,4	25,9	8,4	8,4
Nad 4l do 5l	19,0	1,1	30,0	52,2	18,4	25,6	14,0	5,4
Nad 5l do 7l	12,1	0,7	16,5	44,0	6,9	0,4	13,4	8,2
Nad 7l do 10l	1,9	0,0	2,2	9,6	10,1	0,6	14,4	34,4
Nad 10l do 15l	1,4	0,0	0,9	9,6	0,6	0,0	1,3	0,0
Nad 15l do 20l	0,0	0,0	0,0	0,0	1,4	0,0	0,9	9,6
Nad 20l	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skupaj					100,0	100,0	100,0	100,0

Vir: Banka Slovenije

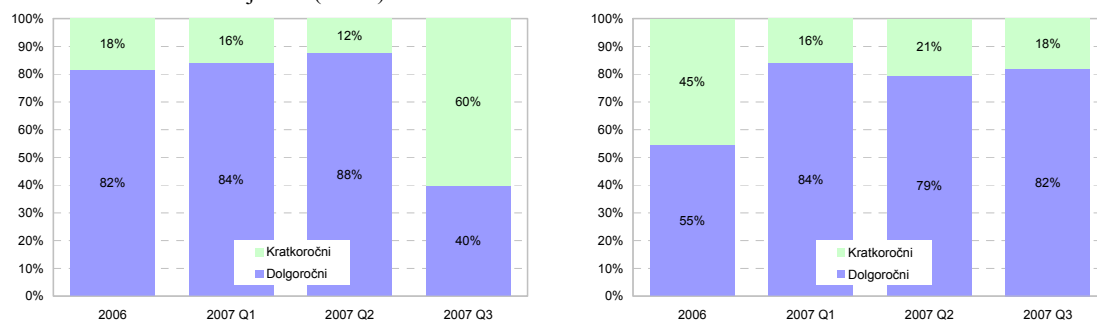
5.2 Pogoji financiranja bank v tujini

Manjši obseg in krajše ročnosti novih posojil, najetih v tujini, kažejo na otežen dostop do financiranja v tujini.

Medtem ko so se banke v prvi polovici leta še precej zadolževale v tujini, nakazujejo težji dostop do financiranja v tujini podatki tretjega četrtletja. Primerjava z letom 2006 kaže še vedno precejšno rast, vendar je treba pri tem upoštevati, da so bile potrebe bank po tujem financiranju v letu 2006 močno znižane zaradi zapadanja tolarskih blagajniških zapisov.

Hkrati z obsegom se je letos zniževala tudi ročnost novih posojil. V tretjem četrtletju je delež novih kratkoročnih posojil dosegel 27-odstotni delež, kar je za skoraj 10 odstotnih točk več kot v prvem četrtletju 2007. Ročnost novih posojil se je najbolj znižala domačim bankam.

Slika 5.3: Struktura ročnosti novonajetih posojil za domače banke (levo) in banke v večinski tuji lasti (desno) v odstotkih

Vir: Banka Slovenije

Tabela 5.2: Novosklenjena posojila bank pri bankah v tujini po ročnosti in valutah

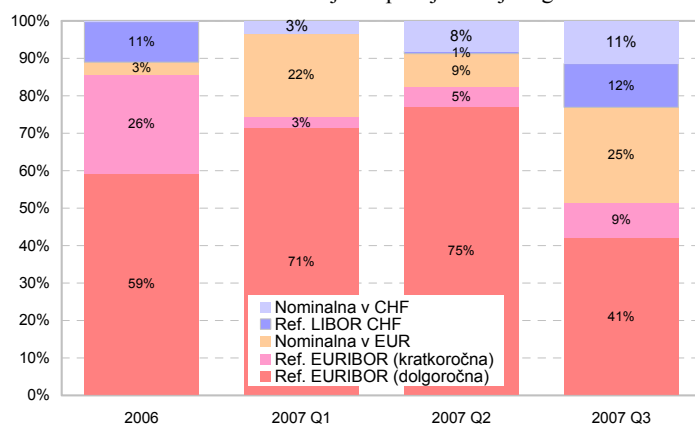
	Posojila po ročnosti (v mio EUR)			Struktura po valutah (v %)			
	Skupaj	Kratkoročna	Dolgoročna	CHF	EUR	SIT	USD
2006	1904,2	539,2	1365,0	6,8	87,8	5,4	0,0
2007 Q1	1300,9	72,5	1228,4	3,4	96,6	-	0,0
2007 Q2	1162,8	192,6	970,2	10,6	89,4	-	0,0
2007 Q3	776,4	209,3	567,1	22,8	76,0	-	1,2

Vir: Banka Slovenije

Manjši obseg zadolževanja bank v tujini spremljajo tudi spremembe v valutni strukturi najetih posojil in v načinu njihovega obrestovanja. Zaradi visoke rasti domačih posojil v švicarskih frankih v aktivih bank se povečuje tudi potreba po dodatnih virih v tej valuti iz tujine. Najeta posojila iz tujine v švicarskih frankih naraščajo v strukturi in absolutnem obsegu. Večji del v letošnjem letu sklenjenih posojilnih pogodb v tej valuti je sklenjen z nominalno obrestno mero, preostalo pa z vezavo na LIBOR CHF.

Pri tujih posojilih v evrih prevladujejo posojila z vezavo na EURIBOR. Tudi znotraj te skupine posojil se povečuje delež posojil z nominalno določeno obrestno mero, ki pa povsem sledi gibanju obrestne mere vezane na EURIBOR.

Slika 5.4: Struktura novosklenjenih posojil iz tujine glede na način obrestovanja

Vir: Banka Slovenije

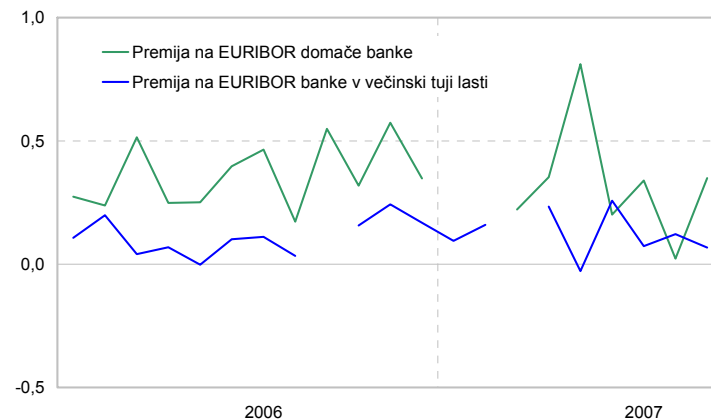
Obrestne mere, ki jih slovenske banke dosegajo pri najemanju tujih posojil, povsem sledijo dinamiki obrestnih mer evroobmočja. Čeprav se posledice finančne krize odražajo na zmanjšanju zunanjega zadolževanja, pa še ni opaziti večjih sprememb v premijah za tveganje, zaračunanih slovenskim bankam.

Opazne pa so razlike v premijah glede na lastništvo bank. Pribitki na EURIBOR pri tujih posojilih bank v večinski domači lasti se gibljejo v razponu od 0,2 do 0,5 odstotne točke. Po drugi strani pa banke v večinski tuji lasti pri tujem financiranju (pretežno pri materah) dosegajo za okrog 0,3 odstotne točke nižjo premijo – v povprečju od 0 do 0,2 odstotne točke.

Banke v večinski tuji lasti imajo nižje pribitke na EURIBOR pri najetih posojilih v tujini kot banke v večinski domači lasti.

Razčlenitev obsega novonajetih posojil glede na lastništvo banke pokaže, da ugotovitev o težjem dostopu do tujih virov financiranja velja le za banke v pretežno domači lasti, medtem ko so pretežno tuje banke ne le ohranile, temveč celo povečale pritek tujih posojil. Njihov delež v vseh novosklenjenih pogodbah se je od 36% v letu 2006 povečal na 78% v zadnjem trimesečju 2007. Zato ne preseneča celo znižanje povprečne premije za tveganje v zadnjem času, kar pa je le statistične narave oziroma posledica spremenjene strukture.

Slika 5.5: Pribitki nad EURIBOR za posojila bank, najeta v tujini, glede na pretežno lastništvo bank v odstotkih

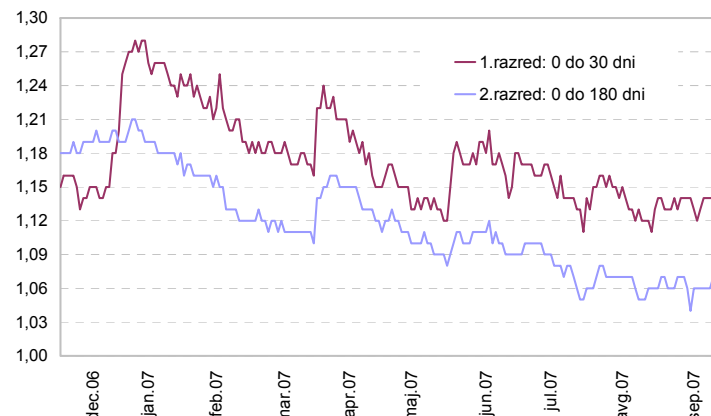
Vir: Banka Slovenije

5.3 Količnik likvidnosti

Zmanjšanje povprečnega količnika likvidnosti 1. razreda na 1,14 in 2. razreda na 1,06.

Tudi zmanjševanje količnikov likvidnostne lestvice odraža poslabševanje likvidnosti bančnega sistema. Povišanje količnika likvidnosti prvega razreda v januarju 2007 za 0,11 na 1,26 je predvsem rezultat spremembe sklepa o minimalnih zahtevah za zagotavljanje ustrezne likvidnostne pozicije bank. Z zmanjševanjem presežne likvidnosti med letom se je zmanjšal tudi povprečni količnik likvidnosti bank in ob koncu septembra 2007 znašal 1,14 ter tako padel na raven ob koncu leta 2006. Za 0,13 pa se je v enakem obdobju zmanjšal povprečen količnik likvidnosti drugega razreda in tako znašal 1,06, kar je najnižja raven v zadnjih treh letih. Slednje je bilo ob dejstvu, da je z novim sklepom količnik drugega razreda s preostalo zapadlostjo do 180 dni zgolj informativnega značaj, mogoče pričakovati.

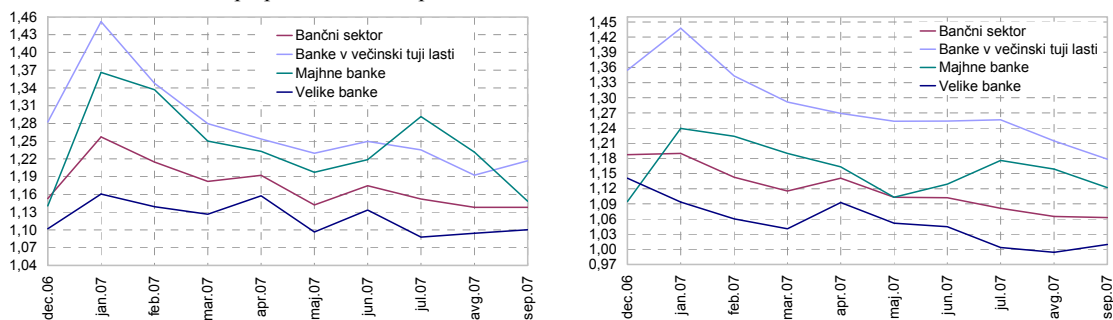
Slika 5.6: Gibanje količnikov likvidnosti bančnega sistema v letu 2007

Vir: Banka Slovenije

Banke v domači lasti so količnik likvidnosti prvega razreda po povišanju ob prehodu na nov sklep do konca tretjega četrtletja 2007 ponovno zmanjšale na raven pred uvedbo sprememb. Banke v večinski tuji lasti pa so v tem obdobju z optimizacijo presežne likvidnosti najbolj zmanjšale količnik likvidnosti, in sicer za 0,23 na 1,22.

Slika 5.7: Količnik likvidnosti za prvi (levo) in drugi razred (desno) likvidnostne lestvice po posameznih skupinah bank

Vir: Banka Slovenije

Poslabšanje likvidnostnih razmer na mednarodnih finančnih trgih v začetku avgusta odraža količnik likvidnosti drugega razreda, ki se je pri skupini velikih bank znižal celo pod 1, kar pa je z novim sklepom tudi dovoljeno. Finančna kriza drugorazrednih hipotekarnih posojil se je v avgustu in septembru prelevila v krizo zaupanja na medbančnem trgu, zlasti pri posojilih z ročnostjo nad tednom dni. Banke so postale previdnejše, kar se je izkazalo v večji potrebi po kratkoročni likvidnosti. Ker so imele predvsem velike domače banke težave pri pridobivanju take likvidnosti, so ustrezno zniževale količnik drugega razreda.

5.4 Drugi kazalniki likvidnosti

Poslabšanje likvidnosti v letu 2007 potrjujejo tudi drugi kazalniki likvidnosti bank, ki prikazujejo razmerja med viri sredstev in sredstvi. Zaradi čedalje slabše pokritosti hitro rastočih posojil nebančnemu sektorju z vlogami nebančnega sektorja so se banke še naprej precej zadolževale pri bankah v tujini.

Pokritost posojil z vlogami se je od decembra 2006 do konca tretjega četrtletja 2007 znižala za 15,8 odstotne točke na 70%. Na najnižjo raven v zadnjih petih letih (102%) pa je padla pokritost kratkoročnih posojil s kratkoročnimi vlogami nebančnega sektorja, saj se je znižala za slabih 18 odstotnih točk. Čeprav se je to razmerje znižalo pri vseh skupinah bank, pa najbolj izstopajo banke v večinski tuji lasti in majhne banke. Pri obeh je bil namreč obseg kratkoročnih vlog prvič v zadnjih petih letih manjši od obsega kratkoročnih posojil. To razmerje se je v zadnje pol leta najočitneje poslabšalo bankam v večinski tuji lasti, in sicer za 24,7 odstotne točke, njihova kratkoročna posojila pa ob koncu septembra še niso bila v celoti pokrita s kratkoročnimi vlogami. Pri majhnih bankah je to razmerje najnižjo raven doseglo junija z 93,9%, septembra pa so se njihove kratkoročne vloge in posojila nebančnemu sektorju izenačile.

Slabša se pokritost hitro rastočih posojil nebančnemu sektorju z vlogami nebančnega sektorja.

Pri majhnih bankah in bankah v večinski tuji lasti je bil obseg kratkoročnih vlog prvič v zadnjih petih letih manjši od obsega kratkoročnih posojil.

Tabela 5.3: Nekatera razmerja med postavkami bilance stanja, ki opredeljujejo likvidnost bank v odstotkih

(v %)		Velike banke	Majhne banke	Banke v večinski tuji lasti	Skupaj
Razmerje med vlogami nebančnega sektorja in posojili nebančnemu sektorju	dec.06	98,6	120,9	54,2	85,8
	mar.07	90,8	104,4	53,2	79,6
	jun.07	85,1	93,0	48,0	73,5
	sep.07	79,5	91,5	47,2	70,0
Razmerje med kratkoročnimi vlogami in kratkoročnimi posojili nebančnega sektorja	dec.06	122,6	112,0	117,6	119,8
	mar.07	118,3	108,1	121,0	117,5
	jun.07	110,7	93,9	96,8	104,6
	sep.07	105,1	100,0	96,3	102,1
Razmerje med obveznostmi do tujih bank in posojili nebančnemu sektorju	dec.06	42,6	9,1	72,9	49,5
	mar.07	39,4	40,2	61,4	46,8
	jun.07	42,5	39,7	61,3	48,5
	sep.07	42,3	44,4	61,8	49,0
Delež dolžniških vrednostnih papirjev v bilančni vsoti	dec.06	24,5	20,4	13,1	20,7
	mar.07	25,8	17,8	9,2	20,2
	jun.07	23,7	16,3	8,2	18,5
	sep.07	21,1	14,7	7,1	16,4
Kazalec likvidnosti ECB (razmerje med vsoto denarja in terjatev do bank ter obveznostmi do bank)	dec.06	43,9	116,3	25,1	38,2
	mar.07	28,5	80,3	20,1	31,1
	jun.07	28,2	70,3	14,7	27,8
	sep.07	27,7	70,8	16,8	28,8
Delež vlog 30 največjih deponentov v vseh vlogah nebančnega sektorja*	dec.06	20,3	32,7	19,9	21,9
	mar.07	17,9	28,1	20,5	19,9
	jun.07	17,5	26,7	18,1	18,7
	avg.07	18,3	27,8	19,5	19,9

Vir: Banka Slovenije

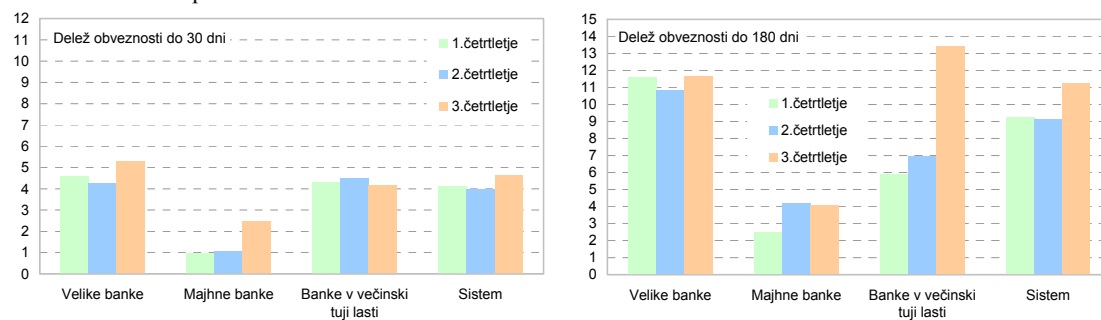
Skoraj polovico posojil nebančnemu sektorju banke financirajo z zadolževanjem v tujini.

Banke so večino posojil nebančnemu sektorju financirale z zadolževanjem pri bankah v tujini. Čeprav se je pokritost teh posojil z obveznostmi do tujih bank v prvem četrtletju 2007 zmanjšala, predvsem na račun velikih bank in bank v večinski tuji lasti, pa se je do konca septembra ponovno približala ravni s konca minulega leta, na 49%. Po izbruhu finančne krize na trgu drugorazrednih hipotekarnih posojil še ni mogoče zaznati oteženega ali zmanjšane zadolževanja v tujini pri bankah v večinski tuji lasti, medtem ko banke v večinski domači lasti opozarjajo na težjo dostopnost do tujih posojil daljše ročnosti.

Bankam v večinski tuji lasti, ki se pretežno zadolžujejo pri bankah materah, se je pokritost posojil nebančnemu sektorju z obveznostmi do bank v tujini do konca prvega četrtletja zmanjšala za 11,5 odstotne točke na 61% in na tej ravni ostala do konca septembra. S tem so vodilno mesto med skupinami bank po obsegu zadolževanja pri tujih bankah prepustile velikim bankam.

Na gibanje obveznosti do tujih bank z dospelostjo do 30 dni so najboljčutljivejše velike banke, katerih delež v celotnem obsegu obveznosti tega razreda likvidnostne lestvice se je v tretjem četrtletju povečal na 5,3%. Po kratkoročni likvidnosti pa so v tujini bolj povpraševale tudi majhne banke, saj se je njihov delež v primerjavi z drugim četrtletjem povečal za 1,4 odstotne točke. Povečanje deleža zadolženosti v razredu s preostalo zapadlostjo do 180 dni v tretjem četrtletju za 2,1 odstotne točke so povzročile banke v večinski tuji lasti. Njihov delež zadolženosti z omenjeno zapadlostjo se je v tem obdobju skoraj podvojil.

Slika 5.8: Delež obveznosti do tujih bank v celotnem obsegu obveznosti s preostalo zapadlostjo do 30 (levo) oziroma do 180 dni (desno) po posameznih skupinah bank

Vir: Banka Slovenije

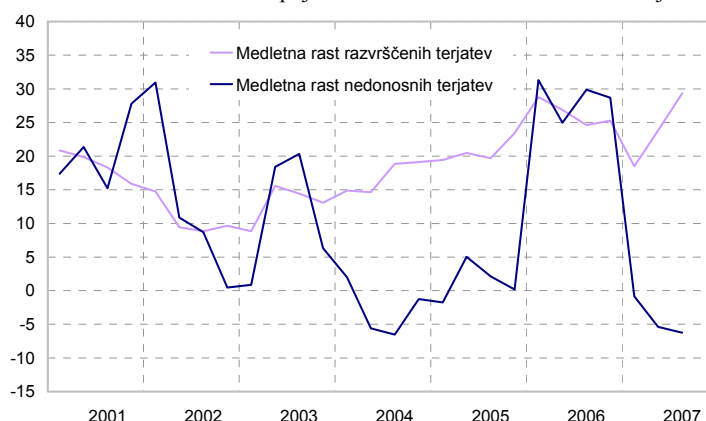
6 KREDITNO TVEGANJE

6.1 Kakovost kreditnega portfelja

Manjša pokritost razvrščenih terjatev z oslabitvami in manjši delež nedonosnih terjatev.

V prvih šestih mesecih 2007 se je kakovost kreditnega portfelja izboljšala, če jo merimo z zmanjšanjem pokritosti razvrščenih terjatev z oslabitvami ali z zmanjšanjem deleža nedonosnih terjatev (D-E) v celotnih razvrščenih terjatvah. Medtem ko je medletna stopnja rasti razvrščenih terjatev znašala 23,8%, so se nedonosne terjatve zmanjšale za 10,3%.

Slika 6.1: Medletne stopnje rasti razvrščenih in nedonosnih terjatev v odstotkih

Vir: Banka Slovenije

Nadaljuje se rast razvrščenih terjatev. Pri tem se je za 1,1 odstotne točke povečal delež terjatev, razvrščenih v skupino B, na račun zmanjšanja terjatev, razporejenih v druge bonitetne skupine.

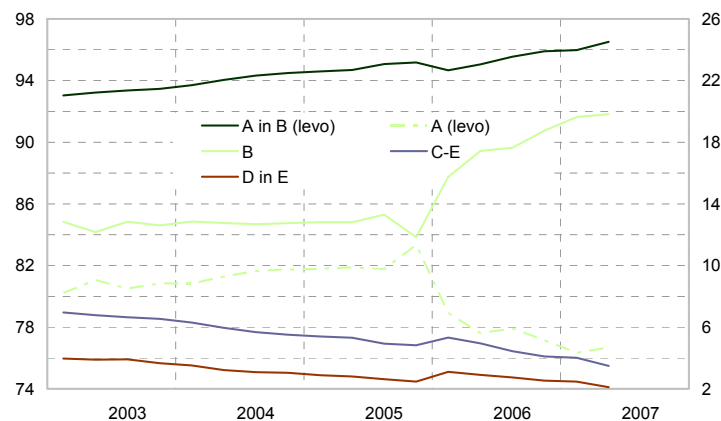
Za dodatne 0,4 odstotne točke se je v tem letu ponovno zmanjšala pokritost razvrščenih terjatev z oslabitvami predvsem na račun terjatev razvrščenih v skupini B in C. Zaradi krize na mednarodnih finančnih trgih v prihodnje pričakujemo večjo previdnost tudi slovenskih bank pri ocenjevanju kakovosti terjatev in posledično povečanje oblikovanja oslabitvev.

Tabela 6.1: Bonitetna struktura razvrščenih terjatev in pokritost z oslabitvami in rezervacijami

	31.12.2006			30.06.2007		
	Razvrščene terjatve	Oslabitve	Pokritost terjatev z oslabitvami (v %)	Razvrščene terjatve	Oslabitve	Pokritost terjatev z oslabitvami (v %)
Skupaj (v mio EUR)	31.581	1.234	3,9	35.441	1.245	3,5
	Struktura (v %)			Struktura (v %)		
A	77,1	7,1	0,4	76,7	9,0	0,4
B	18,8	28,6	6,0	19,8	30,4	5,4
C	1,6	9,6	24,0	1,4	9,3	23,6
D	1,2	20,1	66,4	0,9	16,8	66,0
E	1,4	34,6	100,0	1,2	34,6	100,0

Vir: Banka Slovenije

Slika 6.2: Delež terjatev, razvrščenih v skupino A in B, skupine C-E (slabe terjatve) in v skupini D-E (nedonosne terjatve), v vseh razvrščenih terjatvah v odstotkih

Vir: Banka Slovenije

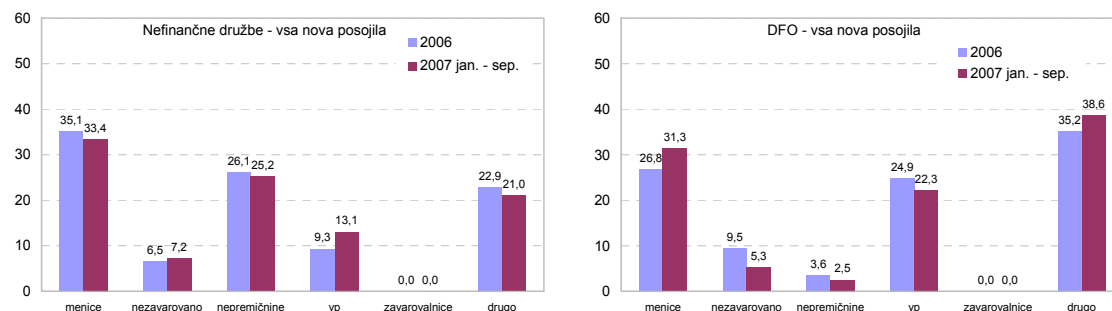
6.2 Oblike zavarovanj novoodobrenih posojil

V prvih devetih mesecih leta 2007 se je v strukturi zavarovanj novih posojil nefinančnim družbam povečal delež vrednostnih papirjev. Nekoliko se je povečal tudi delež nezavarovanega, deleži preostalih oblik zavarovanj pa se znižujejo. V tretjem četrtletju 2007 se je delež novih posojil nefinančnim družbam, zavarovanih z vrednostnimi papirji, še nekoliko povečal, in sicer na 14,6%.

Delež novih posojil nefinančnim družbam, zavarovanih z vrednostnimi papirji, narašča.

Delež novih posojil drugim finančnim institucijam, zavarovanih z vrednostnimi papirji, ki je sicer precej višji kot pri preostalih vrstah posojil, se je v letošnjem letu zmanjšal za 1,6 odstotne točke na 22,3%. Zmanjšala sta se tudi deleža nezavarovanih posojil in novih posojil, zavarovanih z nepremičninami.

Slika 6.3: Struktura zavarovanj novih posojil nefinančnim družbam (levo) in DFO (desno) v odstotkih

Vir: Banka Slovenije

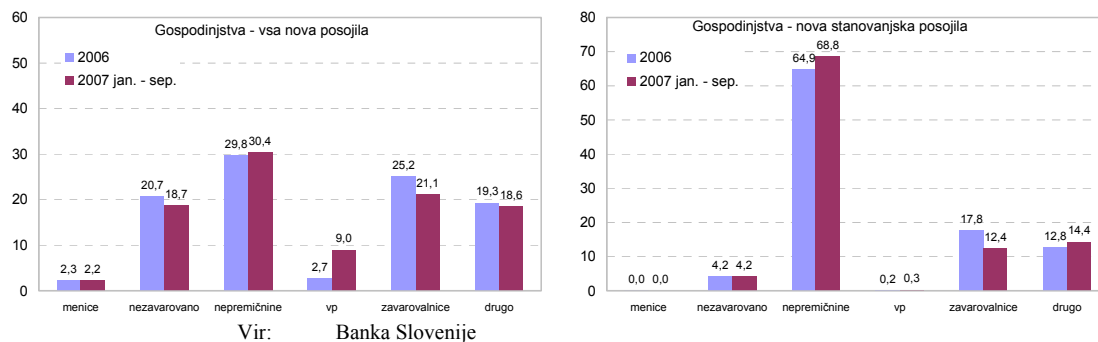
Tudi pri novoodobrenih posojilih gospodinjstvom se povečuje vloga vrednostnih papirjev kot oblike zavarovanja. V prvih devetih mesecih leta 2007 se je v strukturi zavarovanj novih posojil gospodinjstvom za več kot 6 odstotnih točk povečal delež vrednostnih papirjev. To je zlasti izrazito pri potrošniških in preostalih posojilih gospodinjstvom. Nekoliko se je povečal tudi delež posojil gospodinjstvom, zavarovanih s hipoteko na nepremičnini, deleža nezavarovanega in posojil zavarovanih pri zavarovalnicah pa sta se zmanjšala.

Delež novih posojil gospodinjstvom, zavarovanih z vrednostnimi papirji, se je letos povečal za 6 odstotnih točk.

Delež novih posojil gospodinjstvom, zavarovanih z vrednostnimi papirji, se je v tretjem četrtletju 2007, zlasti v avgustu in septembru, še dodatno povečal. Pri vseh posojilih gospodinjstvom je znašal 12,8% (113,1 mio EUR), pri potrošniških 17,1% (80,4 mio EUR), pri preostalih posojilih gospodinjstvom pa 22,7% (32,2 mio EUR), kar je verjetno povezano tudi s financiranjem MBO operacij, v katerih so bile aktivne fizične osebe.

V strukturi zavarovanj novih stanovanjskih posojil se je v letošnjem letu povečal delež hipotek na nepremičnine, delež posojil, zavarovanih pri zavarovalnicah, pa se je zmanjšal.

Slika 6.4: Struktura zavarovanj vseh novih posojil gospodinjstvom (levo) in stanovanjskih posojil gospodinjstvom (desno) v odstotkih

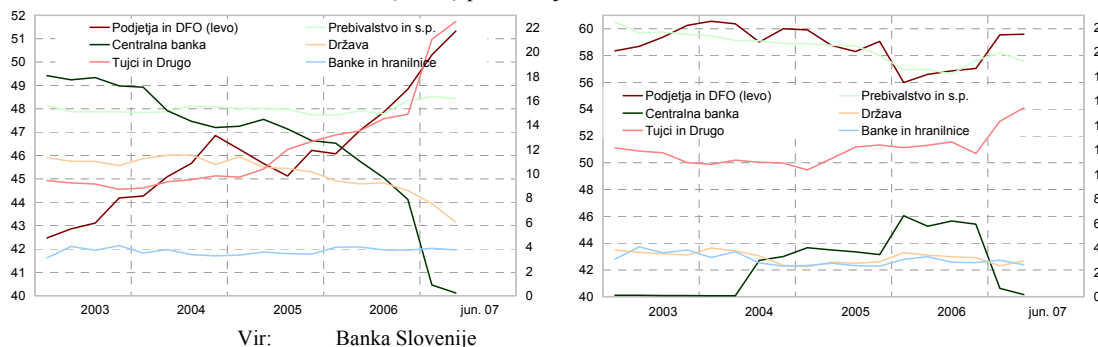

6.3 Razpršenost kreditnega portfelja

Povečana izpostavljenost bank do tujcev in do podjetij.

Glede na delež celotne izpostavljenosti po posameznih sektorjih se je bankam najbolj povečala izpostavljenost do tujcev in do podjetij. Po zmernem povečevanju izpostavljenosti do tujcev v letu 2006 se je njihov delež v strukturi celotne izpostavljenosti v tem letu povečal za 6,1 odstotne točke. To je posledica kar 67-odstotne rasti razvrščenih terjatev tega sektorja ter zmanjšanja deleža izpostavljenosti do centralne banke na samo 0,2%. Izpostavljenosti bank do nefinančnih družb in DFO je presegla polovico celotnih izpostavljenosti.

Slika 6.5: Struktura celotne izpostavljenosti bank (levo) in razvrščenih terjatev (desno) po sektorjih v odstotkih

6.3.1 Izpostavljenost bank do sektorja podjetij

Izpostavljenost bank do sektorja podjetij se je v prvem polletju povečala za 16,2% in v strukturi dosegla 46,3% celotne izpostavljenosti. Podobno kot v letu 2006 je tudi letos najhitreje naraščala izpostavljenost do podjetij iz dejavnosti gradbeništva, prometa in zvez ter poslovanja z nepremičninami.

Tabela 6.2: Naraščanje izpostavljenosti bank glede na zadolženost podjetij po dejavnostih v odstotkih

	Koeficient zadolženosti ¹				Izpostavljenost jun.2007	
	2003	2004	2005	2006	porast od dec. 2006 (v %)	delež (v %)
Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo in rudarstvo	34,6	38,0	42,2	40,8	2,8	0,5
Predelovalne dejavnosti	41,6	44,6	45,9	48,2	10,8	12,6
Elektrika, plin in voda	28,7	28,3	28,5	31,1	14,1	0,9
Gradbeništvo	68,6	69,8	70,4	71,3	23,1	4,5
Trgovina	60,5	63,4	63,2	63,0	6,3	9,4
Gostinstvo	39,3	44,4	43,5	45,7	7,9	1,1
Promet in zveze	44,4	46,1	45,2	45,4	20,6	5,0
Finančne in poslovne storitve ter nepremičnine	40,3	43,7	46,2	50,7	29,6	11,5
Javne storitve	87,3	87,0	85,9	86,4	19,7	0,8
Skupaj podjetja	49,0	51,6	52,5	54,5	16,2	46,3

Opomba: ¹Finančne in poslovne obveznosti na vire sredstev

Vir: Banka Slovenije

Med omenjenimi dejavnostmi po stopnji zadolženosti še naprej izstopajo podjetja v dejavnosti gradbeništva. Del premoženja, ki ga gradbena podjetja financirajo z dolgoročnimi in kratkoročnimi obveznostmi je ob koncu leta 2006 dosegel že 71,3%. Financiranje te visoko zadolžene panoge je kar najbolj podprto s posojili pri domačih bankah. Visoka rast gradbeništva se nadaljuje tudi v letošnjem letu: dodana vrednost dejavnosti je v drugem četrtletju dosegla že 25,7-odstotno medletno rast. Po doslej znanih podatkih o rasti izpostavljenosti pa lahko sklepamo o nadaljnjem povišanju zadolženosti podjetij iz te dejavnosti.

Dejavnost, ki je sicer še zmeraj podpovprečno zadolžena, a močno izstopa po rasti izpostavljenosti, je poslovanje z nepremičninami. Podjetja iz te dejavnosti so v zadnjih treh letih povečala koeficient zadolženosti za dobro četrtino (na 50,7%), v strukturi izpostavljenosti bank pa so ob polletju dosegla že 11,5%, in se tako približala deležu, ki ga predstavljajo predelovalne dejavnosti v celoti. Poslovanje te dejavnosti je v glavnem povezano z aktivnostjo v gradbeništvu, oboje pa precej z gospodarsko konjunkturo.

Najhitrejša rast izpostavljenosti do podjetij iz gradbeništva in poslovanja z nepremičninami.

6.3.2 Izpostavljenost bank do tujine

Pri naraščanju celotne izpostavljenosti do tujine za 68,4% se je najbolj povečal delež izpostavljenosti do držav EU25, medtem ko delež izpostavljenosti do držav nekdanje Jugoslavije ostaja na nekoliko nižji ravni kot ob koncu leta 2006. Dinamika rasti izpostavljenosti do nekdanje Jugoslavije je še vedno zelo visoka in presega 51%, kar pa ob nerazvitosti, nepredvidljivosti in večji spremenljivosti teh trgov, pomeni tudi večje kreditno tveganje.

Dinamika rasti izpostavljenosti do držav nekdanje Jugoslavije je še vedno visoka.

Tabela 6.3: Celotna izpostavljenost bančnega sektorja do posameznih skupin držav

	Delež (v %)			
	2004	2005	2006	jun.07
EFTA	4,3	5,5	4,8	3,3
EU15/25	69,3	64,2	60,2	67,4
Nekdanje jugoslovanske republike	15,4	19,2	22,6	20,3
Drugo	11,0	11,1	12,4	9,0
Skupaj (v mio EUR)	2.701	4.263	5.877	9.898

Vir: Banka Slovenije

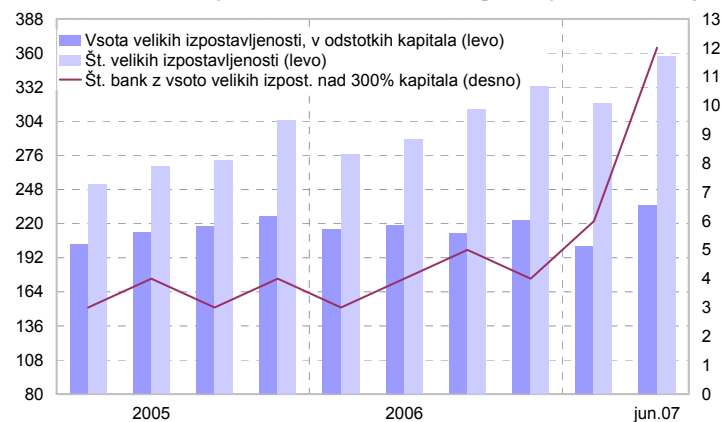
6.4 Velika izpostavljenost

Ob koncu drugega četrtletja leta 2007 sta vsota in število velikih izpostavljenosti dosegla najvišje ravni v zadnjih letih. Vsota, merjena v odstotkih od kapitala, se je v prvi polovici leta povečala za 12,4 odstotne točke na 235,3%, število velikih izpostavljenosti pa za 24 na 357, kar je skoraj enako povečanju v celoletnem letu 2006. V tem obdobju se je kar potrojilo število bank z vsoto velikih izpostavljenosti nad 300% kapitala, med katerimi so predvsem banke v večinski tuji lasti in majhne domače banke. To je vsaj delno povezano s financiranjem prevzemov in združitvev v sektorju podjetij ter menedžerskih prevzemov, ki so se po številu in vrednosti v letošnjem letu zelo povečali. Zaradi odvisnosti od

Vsota in število velikih izpostavljenosti sta dosegla najvišjo raven v zadnjih letih.

uspešnosti poslovanja velikih strank so predvsem majhne banke, ki imajo manjši obseg kapitala, bolj izpostavljene kreditnemu tveganju.

Slika 6.6: Gibanje vsote in števila velikih izpostavljenosti bančnega sektorja

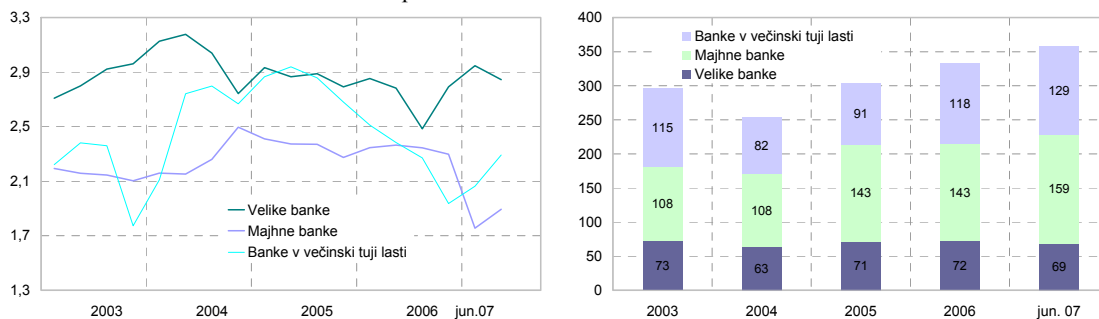
Vir: Banka Slovenije

Velika izpostavljenost in s tem kreditno tveganje sta se najbolj povečala bankam v večinski tuji lasti in majhnim domačim bankam.

Izpostavljenost kreditnemu tveganju, upoštevajoč veliko izpostavljenost, se je v prvi polovici leta 2007 povečala bankam v večinski tuji lasti in majhnim bankam. Bankam v večinski tuji lasti so se v tem obdobju povečale povprečne velike izpostavljenosti (za 0,4 odstotne točke) in število velikih izpostavljenosti (za 11). Štiri banke pa z letošnjim letom, z vsoto velikih izpostavljenosti presegajo 300% regulatornega kapitala.

Še vedno se majhnim bankam povečuje število velikih izpostavljenosti, zaradi nizke rasti kapitala pa je šest bank z vsoto velikih izpostavljenosti presegalo 300% regulatornega kapitala.

Slika 6.7: Povprečna velikost velike izpostavljenosti v odstotkih regulatornega kapitala (levo) in števila velikih izpostavljenosti (desno) po posamezni skupinah bank

Vir: Banka Slovenije

7 OBRESTNO TVEGANJE

V prvih devetih mesecih se je izpostavljenost bank obrestnemu tveganju, merjeno z razliko med povprečnim obdobjem spremembe aktivnih in pasivnih obrestnih mer, zmanjšala, predvsem zaradi povečanja deleža posojil obrestovanih z variabilno obrestno mero. Pozitivno je na večjo valutno usklajenost in s tem na manjše obrestno tveganje vplivala uvedba evra v začetku leta.

Obrestno občutljiva aktiva se je do konca tretjega četrtertja povečala za 17,9 % na 37,6 mrd EUR, obrestno občutljiva pasiva pa za 17,2 % na 35,4 mrd EUR. Zaradi nekoliko večje rasti obrestno občutljive aktive se je razlika med obrestno občutljivima aktivno in pasivo v tem letu povečala za dodatnih 0,5 mrd EUR.

Z uvedbo evra so se združile evrske in tolarske postavke v skupno kategorijo, kar je prispevalo k zmanjšanju valutne neusklajenosti med aktivnimi in pasivnimi valutnimi postavkami.

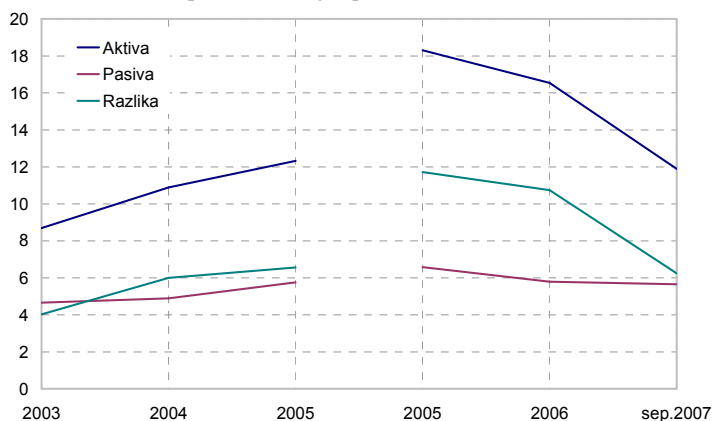
Razlika med obrestno občutljivo aktivno in pasivo se je povečala za dodatnih 0,5 mrd EUR.

7.1 Povprečno obdobje spremembe obrestnih mer

Obrestno tveganje v bankah se je v letošnjem letu zmanjšalo. K zmanjšanju razlike med povprečnim obdobjem spremembe aktivnih in pasivnih obrestnih mer z 10,7 na 6,2 meseca je prispevalo predvsem skrajšanje povprečnega obdobja spremembe aktivnih obrestnih mer. Obrestnemu tveganju so najbolj izpostavljene majhne banke, najmanj pa banke v večinski tuji lasti.

Obrestnemu tveganju so najbolj izpostavljene majhne banke, najmanj pa banke v večinski tuji lasti.

Slika 7.1: Povprečno obdobje spremembe obrestnih mer

Vir: Banka Slovenije

Obrestnemu tveganju so banke najbolj izpostavljene pri postavkah v domači valuti, ki po valutni prerazporeditvi ob prevzemu evra predstavljajo več kot 93 % obrestno občutljive aktive in pasive. To tveganje se je v tem letu zmanjšalo, z zmanjšanjem razlike med povprečnim obdobjem spremembe aktivnih in pasivnih obrestnih mer v domači valuti za 1,2 na 6,8 mesecev. Po precej visoki negativni razliki med povprečnim obdobjem spremembe aktivnih in pasivnih obrestnih mer, pri postavkah vezanih na švicarski frank, ob koncu prvega četrtertja v višini –18,2 meseca, se je razlika do konca septembra 2007 zmanjšala za skoraj 11 mesecev. Čeprav so banke pri tej valuti še vedno izpostavljene izgubi neto obrestnih prihodkov ob morebitnem znižanju obrestnih mer, pa v tretjem četrtertju velja ravno obratno za postavke vezane na švicarski frank z devizno klavzulo. Razlog je precejšnje podaljšanje povprečnega obdobja spremembe aktivne obrestne mere pri omenjeni postavki.

Banke so izpostavljene izgubi neto obrestnih prihodkov ob znižanju obrestnih mer pri postavkah, vezanih na CHF.

Tabela 7.1: Povprečno obdobje spremembe aktivnih in pasivnih obrestnih mer v mesecih

	dec.05	dec.06	mar.07	jun.07	sep.07
Obrestno občutljiva aktiva					
SIT	24,8	24,7	-	-	-
od tega indeksirano s TOM	25,2	26,3	-	-	-
EUR	12,5	10,8	13,6	12,6	12,0
od tega z devizno klavzulo	26,0	21,5	-	-	-
od tega indeksirano s TOM	-	-	19,3	23,0	22,6
CHF	6,7	5,4	6,0	9,1	12,5
od tega z devizno klavzulo	8,9	7,7	7,5	14,9	22,9
USD	5,1	7,5	8,1	6,8	6,8
Drugo	0,9	15,9	13,9	12,3	9,8
Skupaj	18,3	16,5	13,2	12,3	11,9
Obrestno občutljiva pasiva					
SIT	5,8	4,9	-	-	-
od tega indeksirano s TOM	13,6	14,0	-	-	-
EUR	7,5	6,1	5,7	5,2	5,1
od tega z devizno klavzulo	19,9	21,6	-	-	-
od tega indeksirano s TOM	-	-	13,4	12,3	12,9
CHF	8,5	19,6	24,2	21,4	19,7
od tega z devizno klavzulo	13,0	25,9	20,1	18,6	19,0
USD	2,0	2,0	2,2	2,1	2,3
Drugo	1,2	1,3	1,3	1,2	1,3
Skupaj	6,6	5,8	6,1	5,7	5,7
Razlika					
SIT	19,0	19,8	-	-	-
od tega indeksirano s TOM	11,6	12,3	-	-	-
EUR	4,9	4,7	7,9	7,4	6,8
od tega z devizno klavzulo	6,1	-0,1	-	-	-
od tega indeksirano s TOM	0,0	0,0	5,9	10,7	9,6
CHF	-1,8	-14,1	-18,2	-12,3	-7,2
od tega z devizno klavzulo	-4,1	-18,2	-12,6	-3,8	3,9
USD	3,1	5,5	5,9	4,6	4,5
Drugo	-0,4	14,6	12,5	11,1	8,5
Skupaj	11,7	10,7	7,1	6,7	6,2

Vir: Banka Slovenije

7.1.1 Struktura obrestno občutljivih postavk glede na vrsto referenčne obrestne mere

Povečan razkorak med aktivnimi in pasivnimi postavkami, vezanimi na referenčno obrestno mero, dodatno zmanjšuje obrestno tveganje.

Na obrestno tveganje poleg valutne usklajenosti obrestno občutljivih aktivnih in pasivnih postavk vpliva tudi njihova struktura glede na vrsto referenčne obrestne mere. V prvih devetih mesecih letošnjega leta se je delež obrestno občutljivih aktivnih postavk vezanih na referenčne obrestne mere povečal za 13,8 odstotne točke na 58,4%, medtem ko se je delež obrestno občutljivih pasivnih postavk vezanih na referenčne obrestne mere povečal le za 4,7 odstotne točke na 36,5%. Povečanje razlike med deležem aktivnih in pasivnih obrestno občutljivih postavk vezanih na referenčne obrestne mere, ob trenutni daljši povprečni ročnosti aktive od povprečne ročnosti pasive, še dodatno zmanjšuje obrestno tveganje.

Tabela 7.2: Struktura obrestno občutljive aktive in pasive glede na vrsto referenčne obrestne mere v odstotkih

(v %)	Obrestno občutljiva aktiva			Obrestno občutljiva pasiva		
	dec.05	dec.06	sep.07	dec.05	dec.06	sep.07
Delež, vezan na referenčne OM	35,7	44,6	58,4	26,3	31,8	36,5
Delež posameznih referenčnih OM v strukturi postavk, vezanih na referenčne obrestne mere						
EURIBOR						
1 mesec	15,0	17,5	20,4	2,2	7,6	15,5
3 mesece	20,7	21,0	22,5	36,5	46,3	32,9
6 mesecev	41,1	41,8	43,8	54,0	36,1	40,9
1 leto	2,6	2,4	2,6	1,3	1,4	1,4
LIBOR CHF						
1 mesec	0,5	0,7	1,1	0,0	1,5	1,4
3 mesece	1,0	1,1	1,8	1,7	0,9	2,3
6 mesecev	1,9	2,7	2,4	0,4	1,5	1,4
1 leto	1	1,6	1,5	0,8	2	2
Drugo	16,3	11,2	3,8	3,1	2,6	2,1

Vir: Banka Slovenije

Najpogostejše uporabljene referenčne obrestne mere so na obrestno občutljivi aktivni in pasivi 6-mesečni, 3-mesečni in 1-mesečni EURIBOR. V obrestno občutljivi aktivni se je v prvih treh četrtletjih za 7 odstotnih točk povečal delež obrestnih mer vezanih na EURIBOR. Z odobravanjem posojil vezanih na švicarski frank pa se povečuje tudi delež obrestnih mer vezanih na LIBOR CHF, ki je ob koncu septembra 2007 dosegel že 6,8%.

V obrestno občutljivi pasivi se je, ob skoraj nespremenjenem deležu referenčnih obrestnih mer vezanih na EURIBOR, v letu 2007 močno povečal delež 1-mesečnega EURIBOR (predvsem v juliju) in 6-mesečnega EURIBOR, na račun zmanjšanja 3-mesečnega EURIBOR. Posledično se je nekoliko zmanjšala razlika v strukturi referenčnih obrestnih mer obrestno občutljive aktive in pasive.

Med novosklenjenimi posli je razlika med deležem obrestno občutljivih aktivnih in pasivnih postavk, vezanih na referenčne obrestne mere še večja kot v stanjih. V strukturi referenčnih obrestnih mer obrestno občutljive aktive se je za 14,1 odstotne točke povečal delež EURIBOR predvsem zaradi zapadlosti 60-dnevnih TBZ, delež LIBOR CHF pa se ni bistveno spremenil. V strukturi referenčnih obrestnih mer obrestno občutljive pasive se je nekoliko zmanjšal delež LIBOR CHF.

Povečanje razlike med deležema aktivnih in pasivnih obrestno občutljivih postavk, vezanih na referenčno obrestno mero na 21,9%.

Še večja razlika med deležem na obrestno občutljivih aktivnih in pasivnih postavkah, vezanih na referenčne obrestne mere, med novosklenjenimi posli.

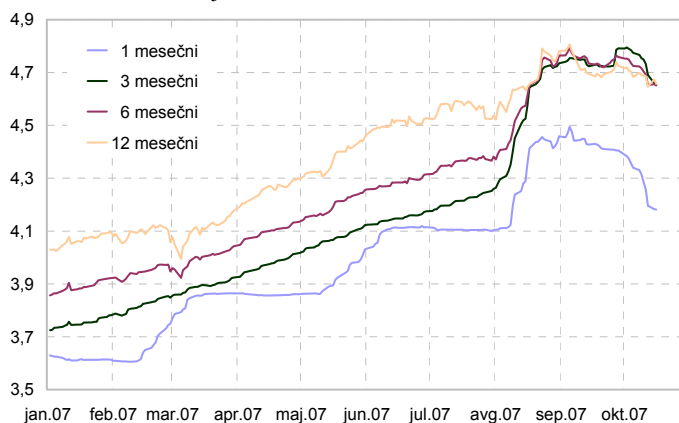
Tabela 7.3: Struktura novih poslov obrestno občutljive aktive in pasive glede na vrsto referenčne obrestne mere v odstotkih

(v %)	Obrestno občutljiva aktiva		Obrestno občutljiva pasiva	
	dec.06	sep.07	dec.06	sep.07
Delež, vezan na referenčne OM	23,2	40,8	6,8	6,2
Delež posameznih referenčnih OM v strukturi postavk, vezanih na referenčne obrestne mere				
EURIBOR				
1 mesec	18,8	29,1	9,4	4,0
3 mesece	17	21,9	35,2	34,7
6 mesecev	40,9	40,2	37,7	43,2
1 leto	1,7	1,3	0,9	3,7
LIBOR CHF				
1 mesec	0,9	1,4	0,0	1,0
3 mesece	0,9	1,8	4,6	4,8
6 mesecev	2,6	1,9	3,4	1,0
1 leto	1,5	1,1	3,3	2,7
Drugo	15,6	1,5	5,6	4,9

Vir: Banka Slovenije

Po enakomernem naraščanju referenčne obrestne mere EURIBOR v prvih sedmih mesecih leta 2007, je ta avgusta močnejše narasla zaradi posledic dogajanj na trgu drugorazrednih hipotekarnih posojil.

Slika 7.2: Gibanje referenčne obrestne mere EURIBOR v letu 2007 v odstotkih

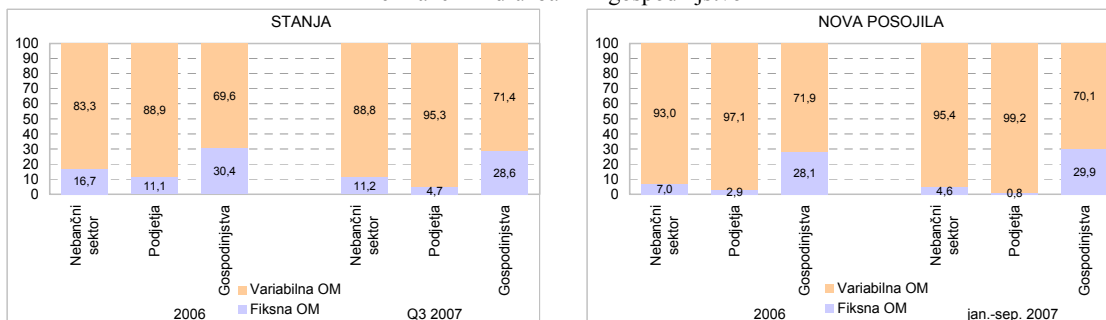

Vir: <http://www.euribor.org>

Povečan prenos obrestnega tveganja na posojilojemalce.

Z naraščanjem deleža posojil z variabilno obrestno mero banke obrestno tveganje vedno bolj prenašajo na posojilojemalce, vendar pa se jim to lahko vrne v obliki kreditnega tveganja. Ob koncu septembra 2007 je bil delež posojil nebančnemu sektorju, obrestovanih s fiksno obrestno mero, z 11,2 odstotki, za 5,5 odstotne točke nižji kot ob koncu leta 2006. Delež novih posojil nebančnemu sektorju obrestovanih s fiksno obrestno mero se je v prvih devetih mesecih letošnjega leta ravno tako znižal. Izjema so le nova posojila gospodinjstvom, pri katerih se je delež posojil obrestovanih s fiksno obrestno mero nekoliko povečal.

Slika 7.3: Spremenljivost obrestne mere za posojila nebančnemu sektorju, nefinančnim družbam in gospodinjstvom

Vir: Banka Slovenije

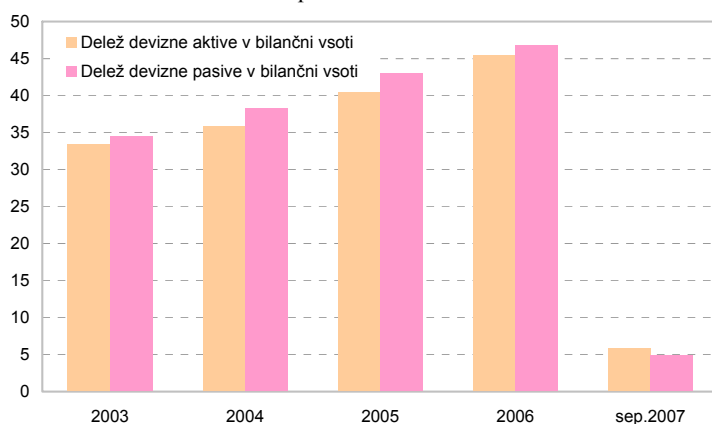
8 TEČAJNO TVEGANJE

8.1 Devizna bilanca bank

Ob prevzemu evra je prišlo do pričakovane spremembe v strukturi devizne bilance bank. Delež devizne aktive je s 5,9% bilančne vsote zdaj večji od deleža devizne pasive, ki je ob koncu septembra 2007 znašal 4,9% bilančne vsote. Razlog je med drugim večanje deleža posojil v tuji valuti, predvsem na račun posojil nebančnemu sektorju vezanih na švicarski frank, medtem ko se vloge nebančnega sektorja v tuji valuti znižujejo.

Po prevzemu evra se je delež devizne bilance občutno zmanjšal. Delež devizne aktive v bilančni vsoti je prvič večji od devizne pasive.

Slika 8.1: Delež devizne pasive in devizne aktive v bilančni vsoti v odstotkih

Vir: Banka Slovenije

Rast posojil nebančnemu sektorju vezanih na švicarski frank se odraža tudi v valutni strukturi devizne bilance bank. Delež švicarskih frankov se še naprej povečuje, predvsem na račun deleža ameriškega dolarja. Tečajno tveganje se je po prevzemu evra sicer precej zmanjšalo, vendar pa so banke prav pri postavkah vezanih na švicarski frank še vedno izpostavljene tveganju spremembe tečaja te valute.

Tabela 8.1: Valutna struktura aktive in pasive

(v mio EUR)	mar.07	jun.07	sep.07
Skupaj	113,3	71,7	86,8
valute vključene v ERM2	0,3	0,4	2,0
britanski funt	1,4	2,3	3,5
švedska krona	-1,3	-1,1	-1,7
švicarski frank	4,8	-3,8	-4,6
ameriški dolar	-26,6	-21,1	-22,7
pozicije v enotah odprtih kolektivnih naložbenih VS	84,8	51,0	69,4
drugo	21,9	18,1	12,0

Vir: Banka Slovenije

8.2 Odprta devizna pozicija

Skupna neto odprta pozicija bank se je do konca tretjega četrtletja 2007 nekoliko zaprla, a ostala dolga. Pri tem po novi metodologiji za skupno neto odprto pozicijo upoštevamo večji absolutni znesek med vsotama vseh kratkih in vseh dolgih neto pozicij in ne več seštevka absolutnih vrednosti obeh vsot.³

Skupna neto odprta devizna pozicija ostaja dolga.

³ Po novem sklepu o izračunu kapitalne zahteve za tržna tveganja banke, ki je začel veljati 1. 1. 2007, med drugim ločeno prikazujejo odprte pozicije valut, ki so vključene v ERM2, pozicije CIU (enote odprtih kolektivnih naložbenih vzajemnih skladov) v tujih valutah in odprto pozicijo v zlatu, pri čemer veljajo nova določila upoštevanja teh postavk pri izračunu kapitalskih zahtev za valutno tveganje.

Tabela 8.2: Neto odprta devizna pozicija po valutah v mio EUR⁴

	December 2005		December 2006		September 2007	
	Aktiva	Pasiva	Aktiva	Pasiva	Aktiva	Pasiva
Skupaj (v mio EUR)	12.256	14.049	18.277	17.285	2.532	2.101
evro (v mio EUR)	11.170	12.957	16.594	15.866	-	-
druge valute (v mio EUR)	1.086	1.092	1.682	1.419	2.532	2.101
Struktura (v %)						
evro	91,1	92,2	90,8	91,8	-	-
druge valute	8,9	7,8	9,2	8,2	100,0	100,0
Struktura tujih valut brez evra (v %)						
svetovne valute	98,5	99,1	97,5	99,1	97,6	99,2
ameriški dolar	52,9	60,3	36,8	41,6	24,3	28,0
švicarski frank	42,3	33,1	57,9	53,3	70,4	67,6
britanski funt	1,9	2,9	1,2	2,1	1,3	1,7
kanadski dolar	0,7	1,5	0,6	1,2	0,6	0,8
avstralski dolar	0,4	1,0	0,3	0,8	0,4	0,6
japonski jen	0,4	0,4	0,7	0,1	0,5	0,5
območje nekdanje Jugoslavije	0,3	0,3	0,9	0,4	0,8	0,4
drugo	1,2	0,6	1,6	0,5	1,6	0,4

Vir: Banka Slovenije

Največjo neto odprto devizno pozicijo imajo banke pri enotah odprtih kolektivnih naložbenih vzajemnih skladov v tujih valutah in v ameriškem dolarju. Kratko devizno pozicijo v ameriških dolarjih imajo predvsem velike banke. Pozicija v švicarskih frankih je bila ob koncu tretjega četrtletja 2007 kratka, vendar razmeroma zaprta.

Le banke v večinski tuji lasti imajo minimalno kratko neto devizno pozicijo.

Med skupinami bank so imele ob koncu septembra banke v večinski tuji lasti skupno neto odprto pozicijo minimalno kratko. Majhne banke so imele pri večini valut neto dolgo pozicijo, zato je tudi njihova skupna neto devizna pozicija ostala dolga. Precej odprto in dolgo skupno neto pozicijo pa so imele velike banke, in sicer predvsem na račun dolge neto pozicije v enotah odprtih kolektivnih naložbenih vzajemnih skladov.

8.3 Zadolževanje v švicarskih frankih

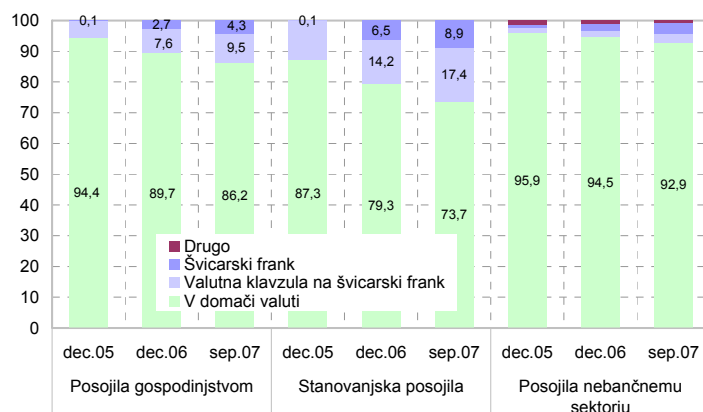
Delež posojil nebančnemu sektorju, vezanih na CHF, se je povečal na 6,3%.

Polovica posojila nebančnemu sektorju v CHF predstavljajo posojila gospodinjstvom.

Povečevanje deleža posojil nebančnemu sektorju vezanih na CHF se nadaljuje tudi v letu 2007, in sicer predvsem pri stanovanjskih posojilih. Do konca septembra 2007 se je delež posojil nebančnemu sektorju vezanih na CHF povečal na 6,3%. Več kot polovico posojil nebančnemu sektorju v CHF (51%) predstavljajo posojila gospodinjstvom, ki običajno v nasprotju s podjetji nimajo naravnega zavarovanja pred tečajnim tveganjem. Delež posojil vezanih na CHF gospodinjstvom se je povečal že na 13,7%. Postopno se povečuje delež potrošniških posojil vezanih na CHF, ki se je v letošnjem letu povečal za 1,6 odstotne točke in je ob koncu septembra 2007 znašal 6,8%.

⁴ V izračunu neto odprte devizne pozicije ni upoštevana ena od bank, ker pri izračunu kapitalskih zahtev za valutno tveganje uporablja notranji model in ne standardiziranega pristopa.

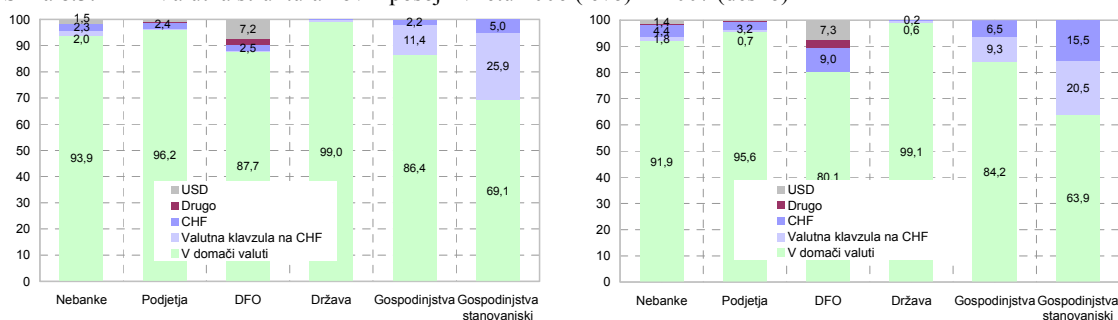
Slika 8.2: Valutna struktura posojil gospodinjstvom, stanovanjskih posojil in posojil nebančnemu sektorju

Vir: Banka Slovenije

V prvih devetih mesecih letošnjega leta se je zaradi nižjih referenčnih obrestnih mer na švicarski frank še dodatno okrepil delež novoodobrenih stanovanjskih posojil vezanih na CHF, in sicer na 36,1%. Delež stanovanjskih posojil vezanih na CHF v stanju vseh stanovanjskih posojil se je povečal na skoraj 26,3%.

Slika 8.3: Valutna struktura novih posojil v letu 2006 (levo) in 2007 (desno)

Vir: Banka Slovenije

Gospodinjstva, ki imajo najeta stanovanjska posojila vezana na CHF in nimajo prihodkov v švicarskih frankih, lahko ob večji apreciaciji švicarskega franka postanejo nezmožna odplačevati posojilo, kar pomeni realizacijo kreditnega tveganja pri bankah. Največjemu delu kreditnega tveganja na tej osnovi so izpostavljene banke v večinski tuji lasti, saj je bilo ob koncu septembra 2007 skoraj tri četrtine vseh stanovanjskih posojil vezanih na CHF v njihovih bilancah. Omenjeni delež se je pri skupini velikih domačih bank tudi v letošnjem letu nekoliko zmanjšal. Banke v večinski tuji lasti imajo tudi najvišji delež stanovanjskih posojil vezanih na CHF v vseh stanovanjskih posojilih in so ga v primerjavi z letom 2006 še dodatno povečale.

Tabela 8.3: Stanovanjska posojila vezana na CHF po skupinah bank

(v %)	Delež CHF stan v vseh stan. pos.			Delež CHF posamezne skupine v vseh CHF stan. pos.		
	2005	2006	30.09.2007	2005	2006	30.09.2007
Majhne banke	0,0	0,5	3,7	0,0	0,1	0,6
Banke v večinski tuji lasti	17,4	28,9	37,7	68,6	71,4	73,0
Velike banke	8,8	13,2	15,5	31,4	28,5	26,4
Skupaj	12,7	20,7	26,3	100,0	100,0	100,0

Vir: Banka Slovenije

Do konca septembra so banke odobrile za 756 mio EUR stanovanjskih posojil, od tega banke v večinski tuji lasti 47,7%, velike domače banke pa 47,4%. Kar 72% vseh stanovanjskih posojil vezanih na CHF, so v prvih devetih mesecih letošnjega leta odobrile banke v večinski tuji lasti. V tem obdobju se je število bank, ki odpravljajo stanovanjska posojila vezana na CHF, povečalo na 15 bank in 2 podružnici tujih bank.

Tabela 8.4: Novoodobrena stanovanjska posojila vezana na CHF po skupinah bank

(v %)	Delež CHF v vseh stan. pos.				Delež posamezne skupine v vseh CHF			
	Banke v				Banke v			
	Majhne	večinski	Velike		Majhne	večinski	Velike	
	banke	lasti	banke	Skupaj	banke	lasti	banke	Skupaj
2006	1,1	42,5	21,9	30,9	0,2	65,9	33,9	100,0
2007	14,5	54,4	19,9	36,1	2,0	71,9	26,2	100,0

Vir: Banka Slovenije

Delež novoodobrenih stanovanjskih posojil vezanih na CHF v vseh novoodobrenih stanovanjskih posojilih se je močno povečal pri bankah v večinski tuji lasti, na 54,4%, in majhnih domačih bankah, na 14,5%. Pri velikih domačih bankah pa se je celo nekoliko zmanjšal.

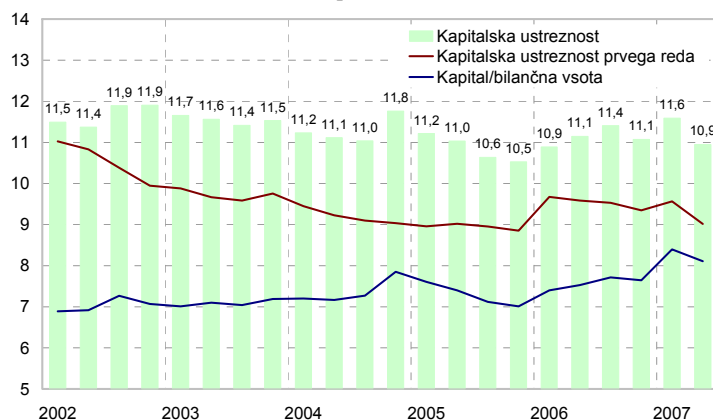
9 SOLVENTNOST BANK

9.1 Kapitalska ustreznost

V prvem četrtletju leta 2007 povišana kapitalska ustreznost bank se je ob polletju znižala nazaj na raven ob koncu leta 2006. Kapitalska ustreznost bančnega sistema je ob koncu junija 2007 znašala 10,9% in kapitalska ustreznost prvega reda 9%. Vendar se je pri 12 bankah poslabšal količnik kapitalske ustreznosti za več kot polovico odstotne točke, od tega pri dveh bankah za več kot 2 odstotni točki.

Kapitalska ustreznost bančnega sistema je sredi leta 2007 znašala 10,9%.

Slika 9.1: Kapitalska ustreznost in kapitalska ustreznost prvega reda ter pokritost bilančne vsote s kapitalom v odstotkih

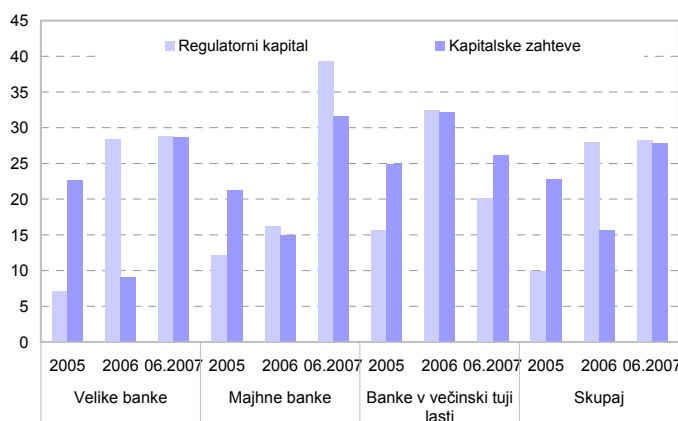

Vir: Banka Slovenije

Ne glede na to, da je bila ob koncu junija 2007 medletna rast kapitala z 28,2% malenkost višja od rasti kapitalskih zahtev (27,9%) bančnega sektorja, se je kapitalska ustreznost rahlo znižala (za 0,2 odstotne točke) glede na konec junija 2006. Stopnje rasti se med skupinami bank in posameznimi bankami precej razlikujejo.

Ob koncu junija 2007 je bila medletna rast kapitala malenkost višja od rasti kapitalskih zahtev bančnega sektorja.

Slika 9.2: Medletne stopnje rasti regulatornega kapitala in kapitalskih zahtev v odstotkih

Vir: Banka Slovenije

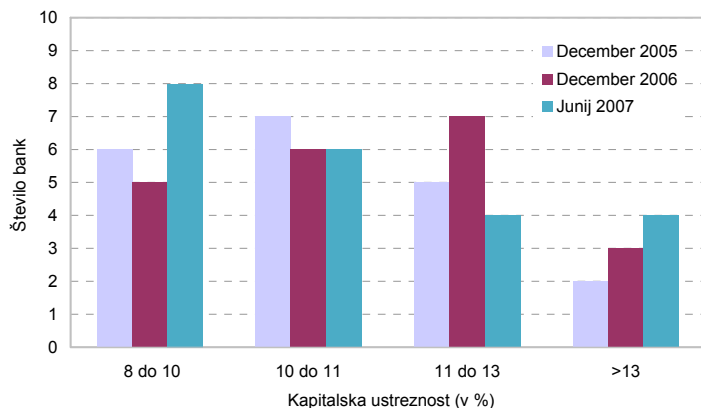
Tabela 9.1: Kapitalska ustreznost bank v odstotkih

(v %)	2004	2005	2006	mar.2007	jun.2007
Velike banke	12,0	10,5	11,0	11,5	11,0
Majhne banke	11,7	10,8	10,9	13,3	12,6
Banke v večinski tuji lasti	11,3	10,5	11,3	11,0	10,1
Bančni sektor	11,8	10,5	11,1	11,6	10,9

Vir: Banka Slovenije

Banke v večinski tuji lasti so se na podlagi močne kreditne aktivnosti soočale z občutno višjo rastjo kapitalskih zahtev kot kapitala. Posledično se jim je kapitalna ustreznost zmanjšala za dobro odstotno točko na 10,1%, kar je pod povprečjem sistema. Pri velikih (domačih) bankah sta bili rasti obeh komponent izenačeni, kapitalna ustreznost pa je ostala nespremenjena.

Slika 9.3: Porazdelitev kazalnika kapitalne ustreznosti slovenskih bank

Vir: Banka Slovenije

Razlike v višini kapitalne ustreznosti se povečujejo med skupinami bank in med posameznimi bankami.

Razlike v višini kapitalne ustreznosti se povečujejo med skupinami bank in med posameznimi bankami. V prvi polovici leta se je povečalo število bank s kapitalno ustreznostjo med 8 in 10% na račun zmanjšanja števila bank s kapitalno ustreznostjo med 11 in 13%. Vstop nove banke v prvi polovici leta je povečal število bank s kapitalno ustreznostjo nad 13%.

Tabela 9.2: Primerjava kapitalne ustreznosti v Sloveniji in za EU bančni sektor po posameznih skupinah bank na podlagi konsolidiranih podatkov

(v %)	Kapitalna ustreznost				
	31.12.2005		31.12.2006		30.06.2007
	EU banke ¹	Slovenija	EU banke ¹	Slovenija	Slovenija
Velike banke	11,0		10,9		
Srednje velike banke	11,6	9,6	11,4	10,7	10,3
Majhne banke	17,1	10,2	16,1	9,6	12,3
Skupaj domače banke	11,2	9,7	11,1	10,6	10,5
Banke v večinski tuji lasti	13,0	10,6	12,3	11,2	10,2
Bančni sektor	11,4	9,9	11,3	10,8	10,4

Opombi: ¹EU banke v državah članicah, ki poročajo po MSRP.

Vir: Banka Slovenije, ECB: EU Banking Sector Stability, November 2007

Podpovprečna kapitalna ustreznost slovenskega bančnega sektorja se je leta 2007 še znižala.

Kapitalna ustreznost bančnega sektorja v Sloveniji je bila že ob koncu leta 2006 nižja kot v bančnem sektorju EU. Zaradi rahlega poslabšanja kapitalne ustreznosti slovenskega bančnega sektorja v prvi polovici leta 2007 se je razlika z bankami v EU spet povečala.

9.2 Kapital

Kapital bančnega sistema je ob koncu junija 2007 znašal 3.009 mio EUR oziroma 428 mio EUR več kot ob koncu leta 2006.

Povečanje temeljnega kapitala predstavlja dobri dve tretjini povečanja kapitala v prvi polovici leta.

Povečanje kapitala bank v prvi polovici leta 2007 je predvsem posledica povečanja temeljnega kapitala in nekoliko manj dodatnega kapitala. Kapital bančnega sistema je ob koncu junija 2007 znašal 3.009 mio EUR in se je glede na konec preteklega leta povečal za 428 mio EUR. Med skupinami bank so kapital najbolj povečale velike domače banke, in sicer za 283 mio EUR, sledijo jim majhne domače banke s povečanjem za 116 mio EUR in banke v večinski tuji lasti s povečanjem za 29 mio EUR. Po medletni rasti kapitala so ob koncu junija izstopale majhne domače banke (43%)⁵ pred domačimi velikimi bankami (28,7%) in bankami v večinski tuji lasti (20,1%).

Povečanje temeljnega kapitala za 300 mio EUR predstavlja dobri dve tretjini povečanja kapitala v prvi polovici leta. Banke so povečale osnovni kapital in kapitalne rezerve za

⁵ Brez vstopa nove banke bi bila rast domačih majhnih bank manjša.

209 mio EUR, rezerve iz dobička in zadržane dobičke (ter tekoči dobiček) za 194 mio EUR, inovativne instrumente za 41 mio EUR. Na drugi strani pa so zmanjšale druge postavke v višini 110 mio EUR in povečale odbitne postavke temeljnega kapitala za 35 mio EUR.

Pri velikih domačih bankah se je temeljni kapital povečal (170 mio EUR) predvsem na račun rezerv iz dobička in zadržanih dobičkov ter tekočega dobička (161 mio EUR)⁶, medtem ko se je pri majhnih domačih bankah temeljni kapital povečal (124 mio EUR) predvsem na račun povečanja osnovnega kapitala in kapitalskih rezerv (109 mio EUR). Banke v večinski tuji lasti pa so povečale temeljni kapital le simbolično (+0,9% oziroma 6 mio EUR) s povečanjem osnovnega kapitala. V prvi polovici leta 2007 se je delež inovativnih instrumentov v temeljnem kapitalu povečal (za 1,5 odstotne točke) na 5,5%. Pri velikih domačih bankah znaša ta delež celo 9,3% in pri tem dve banki dosegata zgornjo omejitev 15% temeljnega kapitala.

Banke so v prvi polovici 2007 povečale dodatni kapital v višini 170 mio EUR, predvsem s podrejenim dolgom (145 mio EUR) in inovativnimi instrumenti, ki jih ne morejo vključiti v temeljni kapital. Podrejeni dolg je povečala predvsem skupina velikih domačih bank. Medletna rast dodatnega kapitala znaša 39,5% in presega rast kapitala. Podrejeni dolg v sistemu predstavlja 24,1% temeljnega kapitala, vendar pri štirih bankah presega 40% temeljnega kapitala.

Delež temeljnega kapitala v strukturi kapitala se je v prvi polovici leta 2007 znižal za 1,2 odstotne točke na 71,3% v korist dodatnega kapitala. Banke v večinski tuji lasti imajo v primerjavi z drugimi skupinami bank občutno večji delež temeljnega kapitala, 88,6%. Pri velikih domačih bankah, ki imajo večje težave z dokapitalizacijo, pa je delež precej manjši, 62,7%.

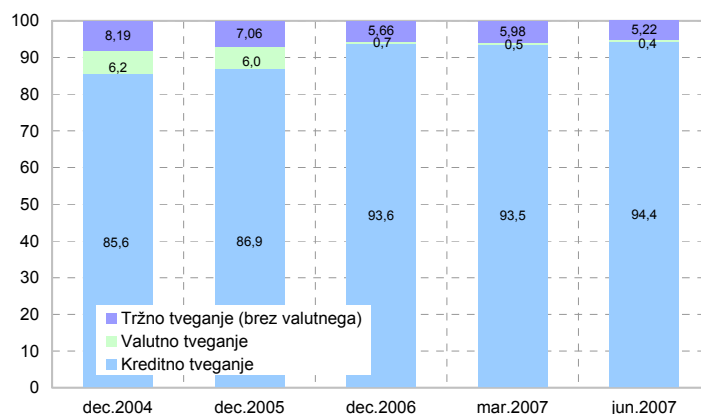
Delež temeljnega kapitala v strukturi kapitala se znižuje.

9.3 Kapitalske zahteve

V prvi polovici leta so banke za financiranje kreditne rasti preusmerjale sredstva iz manj tveganih dolžniških vrednostnih papirjev. Kapitalske zahteve za kreditno tveganje, ki predstavljajo največji delež v strukturi kapitalskih zahtev, se še povečujejo zaradi močne kreditne aktivnosti ter zmanjševanja kapitalskih zahtev za valutna in tržna tveganja. Ob koncu junija 2007 je medletna rast kapitalskih zahtev za kreditna tveganja na enaki ravni kot rast kreditov nebančnemu sektorju.

Kapitalske zahteve za kreditno tveganje se še naprej povečujejo na račun močne kreditne aktivnosti.

Slika 9.4: Struktura kapitalskih zahtev v odstotkih

Vir: Banka Slovenije

Obseg kapitalskih zahtev za valutna tveganja, ki so zdaj sestavni del kapitalskih zahtev za tržna tveganja, se je vse od konca 2005 zmanjševal predvsem zaradi uvedbe evra. V letu 2007 se je delež kapitalskih zahtev za valutna tveganja še rahlo zmanjšal zaradi metodološke spremembe.

⁶ Pri velikih bankah se je temeljni kapital povečal tudi zaradi povečanja osnovnega kapitala in kapitalskih rezerv (45 mio EUR) ter inovativnih instrumentov (41 mio EUR). Na drugi strani so se zmanjšale druge postavke (-55 mio EUR) in povečala odbitne postavke temeljnega kapitala (23 mio EUR).

Kapitalske zahteve za tržna tveganja vključno z valutnimi tveganji v strukturi kapitalskih zahtev še naprej počasi upadajo predvsem zaradi upada kapitalskih zahtev za valutna tveganja. Sicer se je v drugem kvartalu v okviru kapitalskih zahtev za tržna tveganja najbolj zmanjšal obseg kapitalskih zahtev za dolžniške finančne instrumente (4 mio EUR), za lastniške finančne instrumente (3 mio EUR) in nazadnje tuje valute (2 mio EUR). Medtem pa se povečujejo kapitalske zahteve za preseganje največjih dopustnih izpostavljenosti iz trgovanja (1 mio EUR).

Tabela 9.3: Struktura kapitalskih zahtev po posameznih skupinah bank, za december 2006 in junij 2007

	December 2006 (v %)			Junij 2007 (v %)			Razlika (v odstotnih točkah)		
	Kreditna tveganja	Valutna tveganja	Tržna tveganja	Kreditna tveganja	Valutna tveganja	Tržna tveganja	Kreditna tveganja	Valutna tveganja	Tržna tveganja
Velike banke	92,4	1,1	6,5	93,4	0,5	6,1	1,0	-0,6	-0,4
Majhne banke	91,1	0,2	8,7	91,1	0,6	8,3	0,0	0,4	-0,3
Banke v večinski tuji lasti	97,1	0,2	2,7	98,1	0,1	1,8	1,0	-0,1	-0,9
Skupaj	93,6	0,7	5,7	94,4	0,4	5,2	0,8	-0,4	-0,4

Vir: Banka Slovenije

V prvi polovici leta je do največjih sprememb v strukturi kapitalskih zahtev prišlo pri velikih domačih bankah in pri bankah v večinski tuji lasti, pri katerih se je delež kapitalskih zahtev, vezanih na kreditna tveganja, v strukturi celotnih kapitalskih zahtev povečal za eno odstotno točko na 93,4% oziroma na 98,1%.

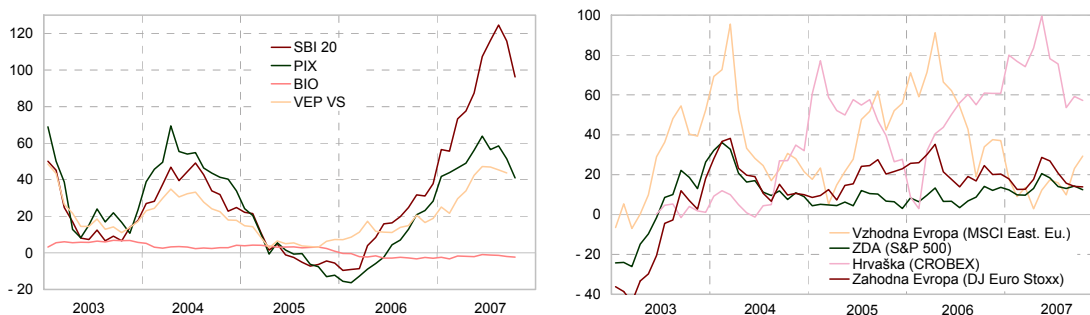
10 KAPITALSKI TRG

Na slovenskem kapitalskem trgu je v letošnjem rast indeksa SBI20 krepko prehitela rast glavnih svetovnih indeksov in je v prvih desetih mesecih letošnjega leta znašala 82,8%. Medletna rast se je po avgustu, ko je s 124,6% dosegla vrh, zaradi negativnih mesečnih rasti v septembru in oktobru znižala na 96,2%. Slovenski obvezniški indeks BIO je do konca oktobra izgubil 2,4%, indeks investicijskih družb PIX pa pridobil 36%.

Visoka rast tečajev v prvih osmih mesecih leta je posledica več dejavnikov. Uvedba evra je zaradi izkaza tečajev delnic v evrih povzročila spremembe v psiholoških mejah doseženih cen delnic. Povečana likvidnost v evroobmočju je, do izbruha krize na trgu drugorazrednih hipotek v ZDA, tudi prek povečanega zanimanja tujih investorjev za slovenske delnice vplivala na rast tečajev. K njihovi rasti so pomembno pripomogli prevzemi in poskusi koncentracije lastništva, povezani tudi s postopnim umikanjem države iz gospodarstva. Eden glavnih razlogov za hitro rast tečajev je izdaja certifikatov s strani tujih bank na delnice slovenskih blue-chipov, ki so jo še dodatno okrepila pričakovanja malih investorjev o visokih donosih. Objavljeni rezultati podjetij so bili sicer dobri, vendar pa ne opravičujejo tako visokih rasti tečajev na Ljubljanski borzi, kar je razvidno iz izjemnega povečanja vrednosti kazalnika P/E.

Korekcija v septembru za -1,2% in oktobru za -3,5% zaradi izjemno visokih rasti v preteklosti ni presenetljiva. Nanjo je vplivala predvsem Petrolova prevzemna ponudba za Istrabenz, ki je bila nižja od tečaja na borzi, dogodki povezani s prvo fazo odprodaje 49% deleža v Telekomu Slovenije in knock-outi devetih long certifikatov vezanih na slovenske delnice in indeks SBITOP.

Slika 10.1: Letne rasti domačih (levo) in tujih (desno) borznih indeksov v odstotkih

Vir: LJSE, Reuters, ATPV, Vzajemci.com, lastni preračuni

Kazalnik P/E za indeks SBI20 se je s 23,5 ob koncu leta 2006 povečal na 34,6 ob koncu septembra 2007.⁷ Primerjava z glavnimi svetovnimi indeksi pokaže, da je P/E za slovenske delnice bistveno višji. Vrednosti omenjenega kazalnika za SBI20 in SBITOP na dolgi rok niso vzdržni. Če ne bo prišlo do povečanja dobičkov podjetij, se bodo morali znižati nivoji cen njihovih delnic.

Tabela 10.1: Kazalniki P/E za izbrane indekse

	SBI20	SBITOP	DJ EURO STOXX 50	S&P 500	DAX
dec. 06	23,5	28,5	12,6	17,7	14,5
jun. 07	30,1	30,5	13,6	17,9	14,5
sep. 07	34,6	35,1	13,0	17,9	14,0

Vir: LJSE, Bloomberg

Tržna kapitalizacija delnic gospodarskih družb na Ljubljanski borzi se je zaradi visokih donosov v letošnjem letu povečala za 63,4% na 18,8 mrd EUR oziroma 58,3% BDP. Več kot podvojil se je tudi promet z delnicami. Delež tujcev v tržni kapitalizaciji se je povečeval do konca avgusta, ko je dosegel 6,17%, vendar pa so po izbruhu finančne krize drugorazrednih hipotekarnih posojil tujci začeli neto prodajati delnice na LJSE. V avgustu in septembru so jih neto prodali za 70,5 mio EUR in znižali delež v tržni kapitalizaciji na 5,8%. Tržna kapitalizacija in promet z obveznicami sta se zaradi dospetja in predčasnega

Medletna rast indeksa SBI20 se je ob koncu oktobra znižala na 96,2%.

Razlogi za visoko rast tečajev na Ljubljanski borzi.

Izjemno povečanje kazalnika P/E kaže, da rezultati podjetij ne upravičujejo visokih rasti tečajev.

Tržna kapitalizacija delnic se je oktobra 2007 povečala na 58,3% BDP.

⁷ Povprečje kazalnika P/E za delnice vključene v indeks SBI20 za obdobje jan. 2004 – sept. 2007 je bistveno nižje in znaša 22,1.

odkupa državnih obveznic, povezanega z izdajo državne obveznice na skupnem evropskem trgu EuroMTS, zmanjšala.

Tabela 10.2: Pregled slovenskega organiziranega kapitalskega trga

	2003	2004	2005	2006	okt. 2006	okt. 2007
Delnice						
Tržna kapitalizacija						
(v mrd EUR)	5,6	7,1	6,7	11,5	10,8	18,8
(v % BDP)	23,0	27,2	24,2	38,7	36,9	58,3
letna rast (v %)	8,6	27,3	-5,9	72,0	65,6	73,6
delež tujcev (v %)	5,9	4,5	3,3	4,8	4,2	5,82
Promet						
(v mrd EUR)	0,62	0,93	0,94	1,45	1,2	2,7
letna rast (v %)	-46,4	49,4	1,0	54,3	98,0	120,8
Letna rast SBI 20	17,7	24,7	-5,6	37,9	31,7	96,2
P/E	17,4	24,9	18,7	23,5	22,0	34,6
Dividendni donos	1,8	1,7	1,6	1,4	1,5	0,9
Obveznice						
Tržna kapitalizacija						
(v mrd EUR)	3,7	4,6	6,0	6,6	6,7	5,9
(v % BDP)	15,1	17,6	21,9	22,3	22,9	18,4
letna rast (v %)	26,7	26,4	31,0	9,6	17,1	-11,4
Promet						
(v mrd EUR)	0,54	0,47	0,75	0,19	0,16	0,13
letna rast (v %)	17,3	-12,4	58,1	-74,9	-77,3	-17,4
Letna rast BIO	5,7	4,1	0,9	-3,0	-3,3	-2,3
Promet TUVL						
(v mrd EUR)			0,49	1,03	0,96	0,19

Opomba: Investicijske družbe in vzajemni skladi, ki kotirajo, niso vključeni v podatkih. V prometu so upoštevani svežnji.

Vir: LJSE, SURS, Banka Slovenije

10.1 Certifikati

Število izdanih certifikatov na slovenske delnice se povečuje.

Število certifikatov – strukturiranih finančnih instrumentov, ki jih na delnice slovenskih blue-chipov in indeks SBITOP izdajajo tuje banke z visoko boniteto, se povečuje. S tem se povečuje tudi njihov vpliv na tečaje na Ljubljanski borzi. Do konca avgusta so tuje banke z izdajo long certifikatov in nakupi delnic za namene zavarovanja (hedginga) vplivale predvsem na rast tečajev, v zadnjih dveh mesecih pa so predčasne zapadlosti certifikatov in prodaje delnic vplivale na povečano volatilnost na slovenskem kapitalskem trgu. Tuje banke so začele izdajati tudi short certifikate, ki pridobivajo na vrednosti ob padajočih tečajih delnic. Čeprav short certifikatov ni veliko, kažejo na ocene bank izdajateljic, da določen del tržnih udeležencev pričakuje padanje tečajev na Ljubljanski borzi.

Povečano zanimanje za certifikate, zlasti tiste, ki so vezani na slovenske delnice, kažejo tudi domači investitorji. Med izdajatelji certifikatov v lasti rezidentov prevladujejo avstrijske (Erste Bank, Raiffeisen Centrobank), nizozemska (ABN Amro) in nemške banke (Deutsche Bank, Commerzbank).

Slovenska gospodinjstva v zadnjem obdobju izrazito povečujejo naložbe v izvedene finančne instrumente, med katerimi prevladujejo certifikati. Avgusta 2007 so imela že za 37 mio EUR takih naložb, kar predstavlja 4% vseh njihovih neposrednih⁸ naložb v tujino (ob koncu leta 2006 je bil ta delež le 2,5%).⁹ Veliko zanimanje za izvedene finančne instrumente je tudi posledica (zaenkrat še) neobdavčenih kapitalskih dobičkov iz izvedenih finančnih instrumentov.

⁸ Naložbe v tujino prek investicijskih skladov in življenjskih zavarovanj niso vključene.

⁹ Vključene so le tiste naložbe gospodinjstev v tujino, ki gredo prek borznih posrednikov (borzno posredniških družb in bank). Torej, naložbe gospodinjstev v certifikate mimo domačih borznih posrednikov, neposredno prek raznih trgovalnih platform, niso vključene.

Tabela 10.3: Vrednost izdanih certifikatov na slovenske delnice, ki so v lasti rezidentov

	2003	2004	2005	2006	avg. 2007
Naložbe v tujino skupaj (v mio EUR)	50,3	124,9	336,3	651,5	945,8
delnice (v mio EUR)	46,6	104,3	321,5	626,1	895,3
obveznice (v mio EUR)	3,7	20,5	11,6	8,8	13,2
drugo (v mio EUR)	0,0	0,1	3,3	16,6	37,4
Naložbe v nekatere izvedene FI (v mio EUR)	0,0	0,1	2,9	15,2	35,5
Glede na CFI kodo					
pravice, garancije (RW)	70	71	40	41	59
opcije call (OC)	30	29	60	58	41
opcije put (OP)	0	0	0	0	0
Glede na državo (v mio EUR)	0,0	0,1	2,6	14,9	34,5
AUT			5	44	60
DEU	100	88	59	33	24
NLD		12	36	22	17
Glede na izdajatelja (izbrane države)	100	100	100	100	100
ERSTE BANK			0,9	20,2	31,4
RAIFFEISEN CENTROBANK			7,8	24,8	28,9
ABN AMRO		14,4	61,4	41,1	24,1
COMMERZBANK		8,5	14,2	6,1	5,7
DEUTSCHE BANK	8,6	1,2	6,8	3,6	3,1
WestLB				1,4	1,5
SAL. OPPENHAIM		10,2	6,0	1,1	1,1
SOCIETE GENERALE	30,6	4,1	0,3	0,2	0,6
BNP PARIBAS				0,1	0,4
GOLDMAN SACHS		3,5	0,6	0,5	0,3
DRESDNER BANK		12,3	0,4	0,2	0,2
Bayer.Hypo- und Vereinsbank					0,3
HSBC T&B	16,5		0,9	0,0	0,2
CITIGROUP	44,3	33,3		0,3	0,1
LANDESBANK BERLIN					0,1
UBS					0,1
DZ BANG		12,5	0,5	0,1	0,1
Merrill Lynch			0,2	0,2	0,1
drugo			0,1	0,1	1,8

Opomba: Med naložbami v tujino so v kategoriji drugo zajeti predvsem izvedeni finančni instrumenti.

Vir: Banka Slovenije

Rezidenti so imeli avgusta 2007 v lasti za 15,5 mio EUR certifikatov vezanih na slovenske delnice, od tega 90% gospodinjstva. To pomeni, da je bilo okoli 43% vrednosti izvedenih finančnih instrumentov v lasti gospodinjstev, v obliki certifikatov vezanih na slovenske delnice.¹⁰ Slovenska gospodinjstva se zanimajo predvsem za bolj tvegane, knock-out certifikate, kar potrjuje že znano dejstvo, da so gospodinjstva, ki se odločajo za naložbe na kapitalske trge, izrazito nagnjena k tveganju.

Večina certifikatov neposredno na slovenske delnice je v obliki knock-out certifikatov, na indekse pa v obliki diskontnih, indeksnih in bonusnih certifikatov. Polovica vrednosti certifikatov izdanih na slovenske delnice v lasti rezidentov, je vezanih na delnice Krke, sledijo delnice Telekom Slovenije (13%) in indeks SBI TOP (9%). Sredi avgusta so bili izdani tudi prvi short knock-out certifikati na slovenska podjetja, in sicer na indeks SBITOP, delnice Krke in Telekom Slovenije. V letu 2007 je že vsaj 15 certifikatov s finančnim vzvodom izdanih na slovenske delnice doseglo knock-out mejo (meja, pri kateri certifikat predčasno zapade). Samo oktobra, ko je bil na trgu močan medvedji trend, jo je doseglo šest certifikatov vezanih na delnice Istrabenza, Telekom Slovenije, Gorenja in indeks SBITOP.

Banke izdajateljice lahko z izdajami certifikatov na delnice in indekse precej vplivajo na volatilnost posameznih lokalnih trgov, predvsem na manj razvite (nizka globina in

Slovenska gospodinjstva so imela avgusta 2007 že za 14 mio EUR naložb v certifikate vezane na slovenske delnice.

Izdajatelji certifikatov lahko pomembno vplivajo na volatilnost lokalnih trgov, kjer kotirajo delnice, na katere izdajajo certifikate.

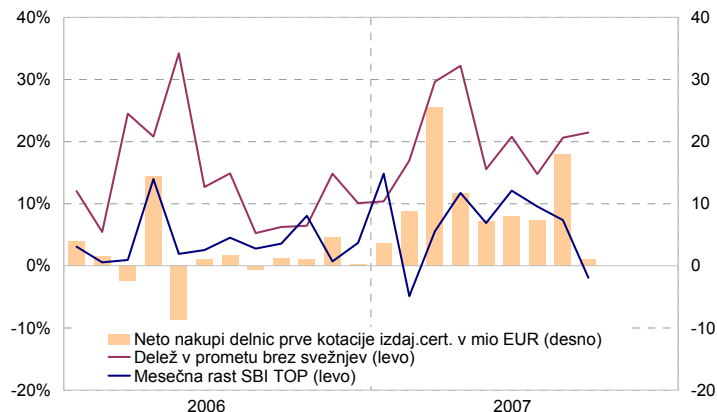
¹⁰ Pri tem velja opozoriti, da niso zajeti vsi certifikati na slovenske delnice, saj ne obstaja nek uradni seznam certifikatov izdanih na slovenske delnice. Seznam je bil oblikovan na podlagi različnih spletnih strani.

Banke, ki izdajajo certifikate na slovenske delnice, so opravile 18,8% celotnega prometa s temi delnicami.

likvidnost, visoka koncentracija). V splošnem namreč velja, da se banke izdajateljice certifikatov zavarujejo predvsem z nakupom osnovnih instrumentov, na katere izdajajo certifikate ter tudi izvedenih finančnih instrumentov na osnovne instrumente, če obstajajo.

Vpliv izdajateljic certifikatov na lokalne trge se kaže prek prometa, ki ga s posameznimi delnicami opravijo banke izdajateljice. Od januarja 2006 do septembra 2007 so banke, ki izdajajo certifikate na slovenske delnice, opravile 18,8% prometa s temi delnicami¹¹ pri čemer se je ta delež povečal predvsem letos. Letošnje visoke stopnje rast indeksa SBITOP so zato tudi posledica povečanja neto nakupov delnic prve kotacije s strani bank, ki nanje izdajajo certifikate.

Slika 10.2: Neto nakupi in promet z delnicami prve kotacije, ki so ga opravile banke izdajateljice certifikatov na slovenske delnice in indekse

Vir: Banka Slovenije, LJSE

Na slovenske delnice je izdano veliko število long knock-out certifikatov, ki lahko predčasno zapadejo, če vrednost osnovnega instrumenta doseže knock-out mejo. Takrat mora banka izdajateljica poplačati imetnike certifikatov, zato proda delnice, na katere je certifikat vezan, kar lahko povzroči še dodatni padec tečaja delnice. V najslabšem primeru lahko pride do verižne reakcije, ko se zaradi povečane ponudbe na trgu (ne nujno samo s strani same izdajateljice certifikata) doseže še kakšna nižja knock-out meja pri certifikatih na to delnico, kar še dodatno okrepi pritisk na padanje njene cene. Ob napihnjenih tečajih na kapitalnem trgu je nevarnost, da predčasne zapadlosti certifikatov sprožijo medvedji trend, še toliko večja.

Znane knock-out meje certifikatov lahko omogočajo vlagateljem na LJSE špekulacije.

Pri izdaji certifikatov s finančnim vzvodom so knock-out meje javno objavljene, njihova naložbena politika je znana javnosti.¹² Špekulativni vlagatelji lahko to izrabijo v svojo korist in s sprožitvijo knock-outa pridejo do delnic po nižji ceni. Kupujejo jih namreč takrat, ko banka izdajateljica certifikata prodaja delnice, ki jih je držala za namene zavarovanja svojih pozicij. V primeru zadnjih dveh knock-outov certifikatov na delnice Telekom Slovenije 18. in 19. oktobra dogajanje na trgu napeljuje prav na to špekulacijo. Zaradi padanja tečaja delnice Telekom Slovenije je v četrtek, 18. oktobra, predčasno zapadel prvi certifikat na to delnico z knock-out mejo pri 429 evrih, kar je povzročilo znižanje cene na raven blizu 400 evrov. V petek je bila že ob začetku trgovanja dosežena knock-out meja za drugi certifikat na delnico Telekom pri 400 evrih, ki je tako predčasno zapadel. Ob izjemno velikem prometu prek 5 mio EUR je tečaj najprej občutno padel nato pa porasel tako, da so se zaključni posli sklepali krepko nad enotnim tečajem 399 evrov.

10.2 Vzajemni skladi

Visoki neto denarni tokovi v domače VS se umirjajo.

Ob koncu avgusta 2007 je bilo v vzajemnih skladih že 2,85 mrd EUR sredstev; 63% v delniških in 35% v uravnoveženih.

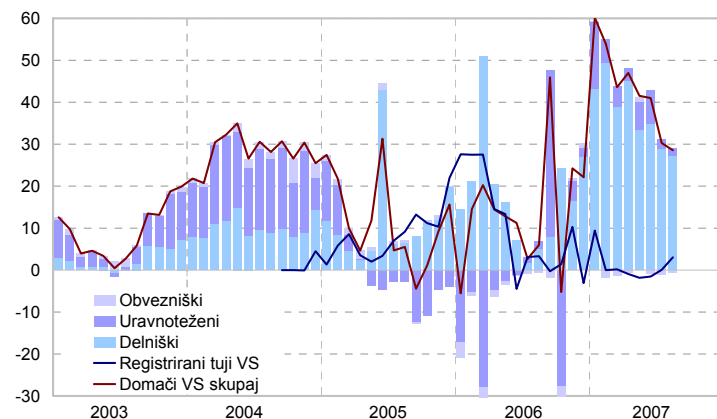
Izjemno visoki neto denarni tokovi v domače vzajemne sklade v letu 2007, ki v prvih osmih mesecih za 116% presegajo lanske celoletne, izkazujejo padajoči trend, vendar pa so bili v avgustu še vedno višji od povprečja zadnjih dveh let. Kar 87% neto denarnih

¹¹ Delež v prometu brez svežnjev.

¹² Znano je pri katerem tečaju bo izdajatelj začel prodajati delnice.

tokov je bilo v prvih osmih mesecih v delniške vzajemne sklade, med katerimi so izstopali predvsem skladi z naložbeno politiko usmerjeno na balkanske trge (47,8% neto denarnih tokov v vse VS, v letu 2006 pa 45,6%). Samo v letošnjem letu se je delež sredstev v skladih z naložbeno politiko usmerjeno na balkanske kapitalske trge povečal za 6,6 odstotnih točk, na 11,2% ob koncu avgusta. Neto tokovi v tuje vzajemne sklade, ki se uradno tržijo v Sloveniji so bili v letošnjem letu zanemarljivi.

Slika 10.3: Neto denarni tokovi v vzajemne sklade v mio EUR

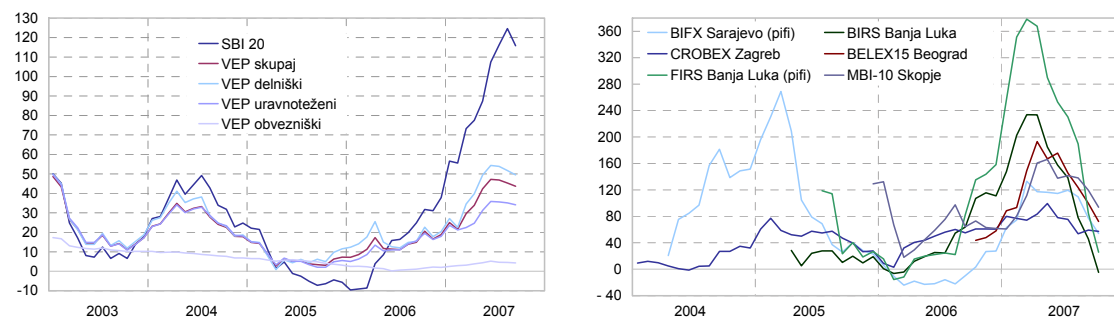

Vir: ATVP

Deleži neto tokov v balkanske sklade so bili najvišji v prvih štirih mesecih letošnjega leta, ko so bili tudi mesečni donosi na kapitalskih trgih držav nekdanje Jugoslavije največji. Aprila oziroma maja je na srbski borzi in obeh borzah v BiH nastopil medvedji trend. V oktobru je na vseh balkanskih borzah, razen zagrebški, prišlo do zelo velikega padca tečajev, ki so skoraj na vseh borzah presegli 10%. Poleg izjemnih rasti v preteklosti je razlog za padanje tečajev v zadnjem obdobju tudi v politični nestabilnosti povezani predvsem z reševanjem kosovskega vprašanja in politično krizo ter slabo izpeljanimi prodajami državnega premoženja v BiH. Neto tokovi v balkanske sklade so se v obdobju od maja do julija sicer znižali pod 10 mio EUR, vendar pa se je v avgustu njihov delež v vseh neto denarnih tokovih ponovno povečal na 63,5%. Ocenjujemo, da bo v primeru nadaljevanja teh trendov oziroma odsotnosti rasti tečajev kmalu prišlo tudi do neto odlivov iz skladov z naložbeno politiko usmerjeno na balkanske trge.

Večje korekcije na balkanskih borzah v oktobru.

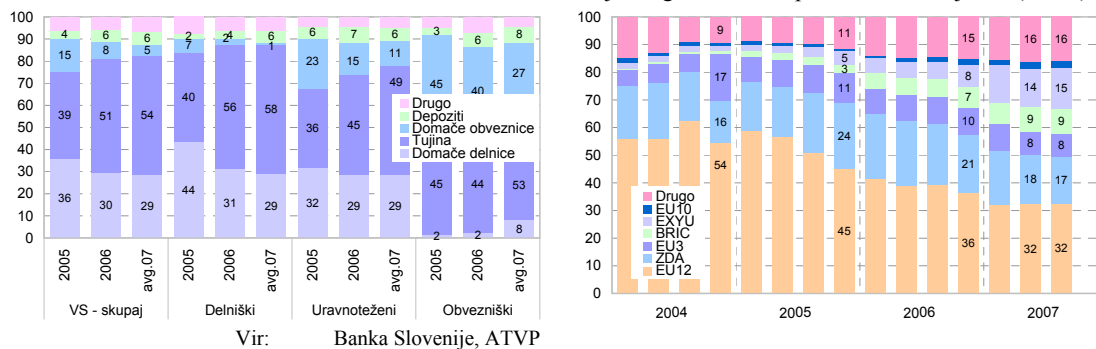
Slika 10.4: Letna rast VEP in SBI20 (levo) ter indeksov balkanskih borz (desno) v odstotkih

Vir: ATVP, LJSE, Spletne strani borz

V strukturi naložb vzajemnih skladov se z upočasnjeno dinamiko še naprej povečuje delež naložb v tujino, ki je ob koncu avgusta znašal že 54%. Med njimi z 81% prevladujejo delnice gospodarskih družb in z 10% delnice/enote investicijskih skladov, kar kaže na veliko izpostavljenost vzajemnih skladov dogajanjem na svetovnih kapitalskih trgih. V strukturi naložb sektorja drugih finančnih posrednikov brez zavarovalnic in pokojninskih skladov (S.123) so s 57,7% ob koncu avgusta še vedno prevladovala naložba na razvite kapitalske trge (EMU, ZDA EU3), vendar pa se njihov delež v času zmanjšuje. Sočasno se povečuje delež naložb na razvijajoče se trge, predvsem države nekdanje Jugoslavije ter Indijo, Kitajsko, Rusijo in Brazilijo, ki je ob koncu avgusta znašal že 23,9%.

V strukturi naložb S.123 v tujino se povečuje delež naložb na razvijajoče se trge.

Slika 10.5: Struktura naložb vzajemnih skladov v odstotkih (levo) in regionalna struktura naložb sektorja drugih finančnih posrednikov v tujino¹³ (desno)**Likvidnostne potrebe VS v primeru večjih neto denarnih odlivov.**

Iz gibanja strukture naložb vzajemnih skladov je razvidno, da je gibanje vrednosti njihovih enot premoženja vedno bolj odvisno od dogajanj na svetovnih kapitalskih trgih. Medletne rasti vrednosti enot premoženja, ki so jih v letošnjem letu v povprečju dosegali domači vzajemni skladi in so posledica visokih donosov na kapitalskih trgih, na dolgi rok niso vzdržne. Ob morebitnem pojavu medvedjih trendov na posameznih kapitalskih trgih bi se neto prilivi v vzajemne sklade zmanjšali, precej verjetno pa bi prišlo tudi do večjih neto odlivov iz posameznih vzajemnih skladov. Če v strukturi naložb takih vzajemnih skladov ne bi bilo zadosti likvidnih naložb, bi se morale posamezne družbe za upravljanje za račun vzajemnega sklada zadolžiti pri banki. To je posebej verjetno v primeru, ko bi iz vzajemnega sklada z naložbami na manj likvidnih trgih izstopili večji vlagatelji. Družba za upravljanje se lahko v skladu z ZISDU-1 zadolži največ do 10% vrednosti sredstev, pod pogojem, da gre za začasno oziroma kratkoročno zadolžitev z dospelostjo do 6 mesecev in sme za zavarovanje posojila zastaviti premoženje sklada v višini do 10% sredstev. Ob koncu avgusta je imel med vsemi domačimi vzajemnimi skladi najeta kratkoročna posojila le en sklad, ki predstavlja 1,6% vseh sredstev vzajemnih skladov. Banke pa imajo po anketnih podatkih 42 mio EUR kreditnih linij do DZU oziroma VS.

Delež likvidnih naložb VS je ob koncu avgusta 2007 znašal 9%.

Ob koncu avgusta 2007 so vzajemni skladi razpolagali z 9% likvidnih sredstev, ki vključujejo: denarna sredstva, depozite in instrumente denarnega trga. Delež likvidnih sredstev pri delniških skladih, ki so najbolj izpostavljeni gibanjem na domačem in svetovnih kapitalskih trgih, se v času povečuje in je ob koncu avgusta znašal 8,9%. Nadpovprečni delež likvidnih sredstev (11,4%) so ob koncu avgusta imeli tudi balkanski skladi.

Tabela 10.4: Delež likvidnih sredstev vzajemnih skladov v odstotkih

(v %)	Obvezniški	Mešani	Delniški	Denarni	Skupaj VS
Dec. 06	11,9	9,5	7,3	96,6	8,6
Jun. 07	13,3	8,7	8,4	97,5	9,1
Avg. 07	10,9	8,4	8,9	95,4	9,0

Opomba: Med likvidna sredstva vzajemnih skladov so vključena: denarna sredstva, depoziti in instrumenti denarnega trga.

Vir: ATPV, lastni preračuni

Tabela 10.5: Delež posameznih vrst likvidnih sredstev vzajemnih skladov na dan 31. 8. 2007 v odstotkih

(v % celotnih sredstev)	Obvezniški	Mešani	Delniški ¹	Balkanski ¹	Denarni	Skupaj VS
Denarna sredstva	2,7	1,7	2,8	2,7	0,2	2,4
Depoziti	7,7	5,9	5,7	8,6	91,2	6,1
Instrumenti denarnega trga	0,5	0,8	0,4	0,0	4,0	0,6
Državne obveznice	13,5	2,7	0,3	0,1	0,1	1,4
Skupaj likvidna sredstva	24,4	11,1	9,2	11,4	95,5	10,4
Skupaj likvidna sredstva - brez državnih obveznic	10,9	8,4	8,9	11,3	95,4	9,0
Premoženje skladov (v mio EUR)	41	1.006	1.795	319	9	2.850

Vir: ATPV, lastni preračuni

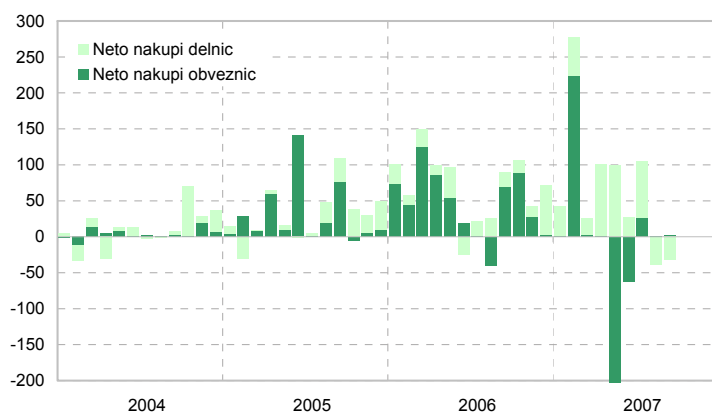
¹³ V letu 2007 se podatki za tretje četrtletje nanašajo na mesec avgust.

10.3 Neto nakupi nerezidentov

Nerezidenti so v prvih devetih mesecih letošnjega leta neto kupili za 343 mio EUR slovenskih delnic in neto prodali za 7,8 mio EUR obveznic. V letošnjem letu se je močno povečalo zanimanje nerezidentov za delnice slovenskih podjetij, obseg neto nakupov tujcev je v prvih devetih mesecih letošnjega leta za 32% presegel njihove celotne neto nakupe v lanskem letu. Po izbruhu finančne krize drugorazrednih hipotekarnih posojil v avgustu se je zanimanje nerezidentov za slovenske delnice zmanjšalo, tako da so jih tujci prvič po trinajstih mesecih neto prodajali. Enak trend se je nadaljeval tudi v septembru. Neto nakupi slovenskih obveznic so bili rahlo negativni zaradi predčasnega odkupa državnih obveznic, ki je bil posledica izdaje državne obveznice na skupnem evropskem trgu EuroMTS.¹⁴

Povečano zanimanje nerezidentov za delnice slovenskih podjetij v letu 2007.

Slika 10.6: Neto nakupi nerezidentov v slovenske delnice

Vir: KDD, preračuni Banke Slovenije

Tabela 10.6: Neto nakupi nerezidentov v slovenske vrednostne papirje

	2005	2006	2006 1-9	2007 1-9
Delnice				
(v mio EUR)	179,2	259,4	159,9	342,9
Struktura (v %)				
EU12	59,5	45,5	44,5	78,5
EU3	1,1	6,2	14,1	11,4
USA	20,7	8,8	6,3	6,5
EXYU	0,4	19,8	6,1	3,5
EU10	3,4	13,4	18,5	2,4
CHE	0,8	2,5	3,8	-2,5
Drugo	14,2	3,9	6,8	0,2
Obveznice				
(v mio EUR)	375,3	552,7	432,4	-7,8
Struktura (v %)				
EU12	92,7	82,7	98,5	1459,4
EU3	0,0	15,6	0,0	-1216,5
EXYU	3,5	1,2	1,2	-17,6
USA	0,0	0,2	0,1	-5,8
Drugo	3,8	0,4	0,2	-119,5
Skupaj	100,0	100,0	100,0	100,0

Vir: Banka Slovenije

Stališča izražena v tem dokumentu so stališča avtorjev in ne odražajo nujno stališč Banke Slovenije ali njenih organov.

¹⁴ Neto nakupi tujcev ne vključujejo na skupnem evropskem trgu EuroMTS izdane državne obveznice.

